

Ministerul Finanțelor

RAPORT

**privind situația în domeniul
datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și
recreditării de stat în trimestrul II al anului 2024**

Chișinău 2024

Cuprins

Lista abrevierilor.....	3
Sumar executiv	4
Evoluția indicatorilor macroeconomici	5
Datoria sectorului public	7
Indicatorii de risc și sustenabilitate stabiliți în cadrul Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2024-2026)”	10
Datoria de stat.....	11
<i>Datoria de stat externă</i>	15
<i>Datoria de stat internă</i>	19
Garanțiile de stat.....	23
Riscurile asociate datoriei de stat la situația din 30 iunie 2024.....	25
Recreditarea de stat.....	31

Lista abrevierilor

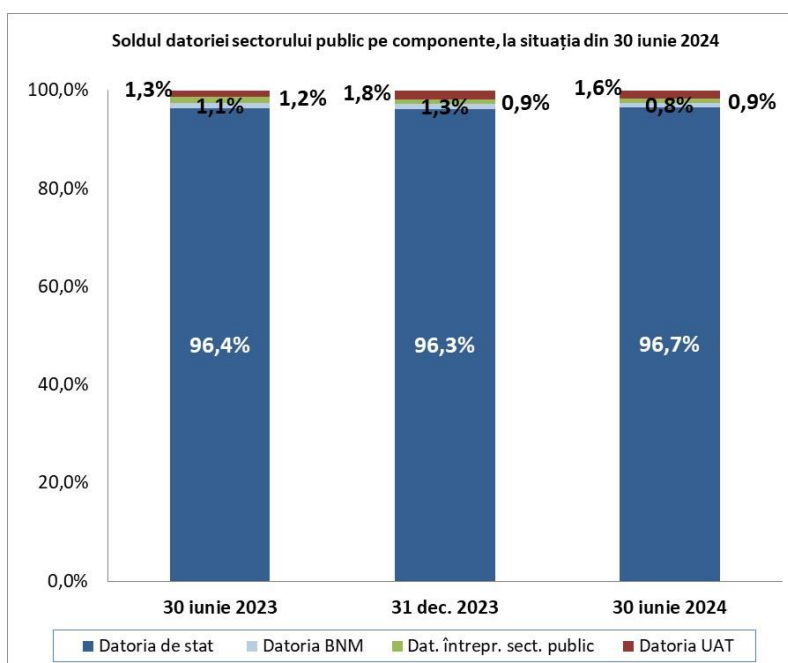
AID	Asociația Internațională de Dezvoltare
AFD	Agenția Franceză pentru Dezvoltare
ATM	Perioada medie de maturitate
ATR	Perioada medie de refixare
BDCE	Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei
BEI	Banca Europeană de Investiții
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BGK	Banca Gospodarstwa Krajowego
BNM	Banca Națională a Moldovei
CNY	Yuan Renminbi chinezesc
OGP AE	Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă
DMFAS	Sistem de Management al Datoriei și Analiză Financiară
DST (SDR)	Drepturi Speciale de Tragere
FIDA	Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă
FMI	Fondul Monetar Internațional
GBP	Lira sterlină
IP CTIF	Instituția Publică Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe
JICA	Agenția Japoneză pentru Cooperare Internațională
JPY	Yen japonez
MF	Ministerul Finanțelor
ODA	Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului
PIB	Produs Intern Brut
UAT	Unitate administrativ-teritorială
UE	Uniunea Europeană
UNCTAD	Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare
VBS	Veniturile totale ale bugetului de stat
VMS	Valori mobiliare de stat

Notă: În cadrul documentului dat, totalurile pot devia nesemnificativ de la suma componentelor, urmare a rotunjirii.

Sumar executiv

Drept urmare a analizei privind evoluția datoriei sectorului public, se atestă o creștere a soldului acesteia cu 2,6% la situația din 30 iunie 2024 comparativ cu finele anului 2023, constituind 110 732,6 mil. lei sau 33,8% din PIB-ul prognozat pentru anul 2024. Ca pondere în PIB, datoria sectorului public s-a micșorat cu 2,2 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2023.

Majorarea soldului datoriei sectorului public la situația din 30 iunie 2024 în comparație cu sfârșitul anului 2023 este condiționată de majorarea soldului datoriei de stat cu 3 037,3 mil. lei și de majorarea soldului datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public cu 17,7 mil. lei. Totodată, soldul datoriei BNM s-a diminuat cu 81,2 mil. lei și soldul datoriei directe UAT cu 172,5 mil. lei.

La situația din 30 iunie 2024, soldul datoriei de stat a constituit 107 040,4 mil. lei¹, dintre care datoria de stat internă – 40,9%, iar datoria de stat externă – 59,1% din total. Majorarea soldului datoriei de stat cu 3 037,3 mil. lei comparativ cu valorile de la sfârșitul anului 2023 a fost influențată de finanțarea netă pozitivă internă.

La situația din 30 iunie 2024, soldul garanțiilor de stat (acordate în totalitate în cadrul Programului de stat „Prima casă”) a constituit 1 634,6 mil. lei sau 0,5% din PIB-ul prognozat pentru anul 2024.

În perioada de referință au fost recreditate mijloace financiare în valoare totală de 1 059,6 mil. lei și rambursate 3 532,8 mil. lei. La situația din 30 iunie 2024, soldul datoriilor beneficiarilor recreditați a constituit 8 043,5 mil. lei, dintre care 142,9 mil. lei cu termen expirat.

¹ Începând cu 31.05.2020 soldul datoriei de stat interne se prezintă la valoarea nominală, în conformitate cu prevederile HG nr. 234/2020 "Pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1136/2007 cu privire la unele măsuri de executare a Legii nr.419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat".

Evoluția indicatorilor macroeconomici

Conform datelor preliminare, PIB-ul estimat pentru anul 2024 constituie 328 000,0 mil. lei, în creștere în termeni reali, cu 2,5% față de sfârșitul anului 2023.²

Dinamica procesului inflaționist³

Rata anuală a inflației în luna iunie 2024 a crescut cu 3,8% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent.

Totodată, rata medie anuală a inflației 2024 s-a diminuat la 3,9% în luna iunie 2024, plasându-se în intervalul țintei inflației. Traectoria descendentă a ratei anuale a inflației a fost susținută de o cerere internă modestă, care a exercitat presiuni dezinflaționiste asupra prețurilor, acestea au continuat să fie determinate de traectoria prețurilor internaționale la produsele alimentare, dar și de prețurile interne la producția agricolă și industrială, precum și de scăderea unor tarife.

Activitatea de comerț exterior⁴

Exporturile de mărfuri realizate pe parcursul semestrului I al anului 2024 au însumat 1 780,5 mil. dolari SUA, valoare mai mică cu 12,8% comparativ cu cea înregistrată în perioada similară din anul 2023.

Importurile de mărfuri au constituit 4 316,2 mil. dolari SUA, sau cu 1,3% nivel inferior celui realizat în perioada similară din anul 2023.

Balanța comercială s-a soldat cu un deficit în valoare de 2 535,7 mil. dolari SUA, fiind cu 206,0 mil. dolari SUA mai mult, comparativ cu cel înregistrat în aceeași perioadă din anul 2023.

Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi pe parcursul perioadei de referință a fost de 41,3%, în scădere cu 5,4 p.p., comparativ cu aceeași perioadă a anului 2023.

Politica ratelor

Pe parcursul trimestrului II al anului 2024 a avut loc două ședințe ale Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei cu privire la deciziile de politica monetară. Ca urmare a evaluării balanței riscurilor interne și externe și a perspectivelor inflației pe termen scurt și mediu, Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei, la ședința din 7 mai 2024 a hotărât reducerea ratei de bază aplicate la principalele operațiuni de politică monetară cu 0,15 p.p., stabilind nivelul de 3,60 la sută anual. Ulterior, la ședința din 20 iunie 2024 s-a hotărât menținerea ratei de bază la nivelul de 3,60 la sută anual.⁵

În același timp, ratele de referință pe piețele internaționale (Euribor pe 6 luni și TORF pe 6 luni) au avut o tendință oscilantă. Valoarea medie pentru trimestrul II al

² Sursa: Comunicat privind Prognoza preliminară a principalilor indicatori macroeconomici din 31 iulie 2024, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării.

³ Sursa: Comunicat privind Evoluția prețurilor de consum, Biroul Național de Statistică.

⁴ Sursa: Comunicat privind Comerțul internațional cu mărfuri, Biroul Național de Statistică.

⁵ Sursa: Comunicate privind deciziile de politică monetară, Banca Națională a Moldovei.

anului 2024 a ratei Euribor pe 6 luni a constituit 3,8118%⁶, fiind cu 3,8 la sută mai mare decât valoarea medie din trimestrul II al anului 2023. Valoarea medie a ratei TORF pe 6 luni a constituit 0,1521% pentru trimestrul II al anului 2024⁷. Aceste rate de referință sunt cel mai des utilizate de creditori pentru împrumuturile de stat externe acordate Republicii Moldova, purtătoare de rată flotantă a dobânzii.

Piața valutară (ratele de schimb)⁸

Cursul de schimb oficial al monedei naționale a înregistrat la finele trimestrului II al anului 2024 a marcat o depreciere de 3,0 la sută față de dolarul SUA, în timp ce față de euro s-a apreciat cu 0,9 la sută și în raport cu yenul japonez cu 9,6 la sută comparativ cu finele anului 2023.

În trimestrul II al anului 2024, per ansamblu, piața valutară locală a fost aproape de echilibru, însă au existat atât perioade în care a prevalat cererea de valută, cât și perioade în care a predominat oferta de valută, rezultând respectiv în presiuni ușoare de depreciere sau apreciere asupra cursului de schimb.

Indicatorii bugetului de stat

La situația din 30 iunie 2024, veniturile bugetului de stat au însumat 31 261,0 mil. lei, respectiv, cu excepția granturilor, au constituit 30 752,0 mil. lei, majorându-se cu 9,2 la sută comparativ cu perioada similară a anului 2023. Cheltuielile și activele nefinanciare ale bugetului de stat, s-au majorat cu 2,0 la sută comparativ cu perioada similară a anului precedent, constituind 37 546,7 mil. lei. Totodată, la situația din 30 iunie 2024 soldul bugetului de stat a înregistrat un deficit de 6 285,7 mil. lei, ceea ce constituie 40,3 la sută din valoarea aprobată pentru anul 2024.

⁶ Sursa: Bloomberg.

⁷ Sursa: Bloomberg.

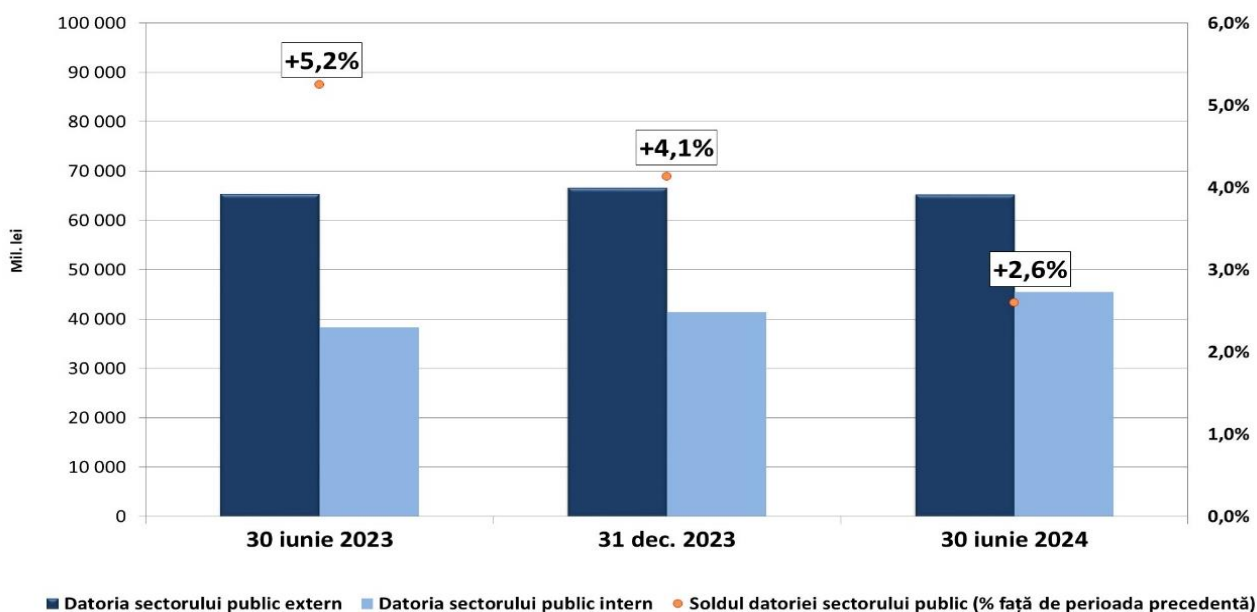
⁸ Sursa: Comunicate privind Raportul asupra inflației, Banca Națională a Moldovei.

Datoria sectorului public

La situația din 30 iunie 2024, soldul datoriei sectorului public⁹ s-a majorat cu 2 801,3 mil. lei comparativ cu sfârșitul anului 2023 și a constituit 110 732,6 mil. lei, înregistrând o creștere de 2,6 la sută. Datoria sectorului public la situația din 30 iunie 2024 este formată din 96,7% din datoria de stat. Pe parcursul primului semestru al anului 2024, Ministerul Finanțelor s-a axat pe acoperirea necesităților de finanțare a deficitului bugetar preponderent din surse interne, ceea ce a influențat creșterea datoriei sectorului public, însă în limite sustenabile.

Conform datelor privind PIB-ul prognozat pentru anul 2024, ponderea datoriei sectorului public în PIB, la situația din 30 iunie 2024 a constituit 33,8%, înregistrând o diminuare cu 2,2 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2023 și cu 0,7 p.p. comparativ cu perioada similară a anului 2023.

Evoluția ritmului de creștere a soldului datoriei sectorului public, la situația din 30 iunie 2023 – 30 iunie 2024

În ceea ce privește structura datoriei sectorului public:

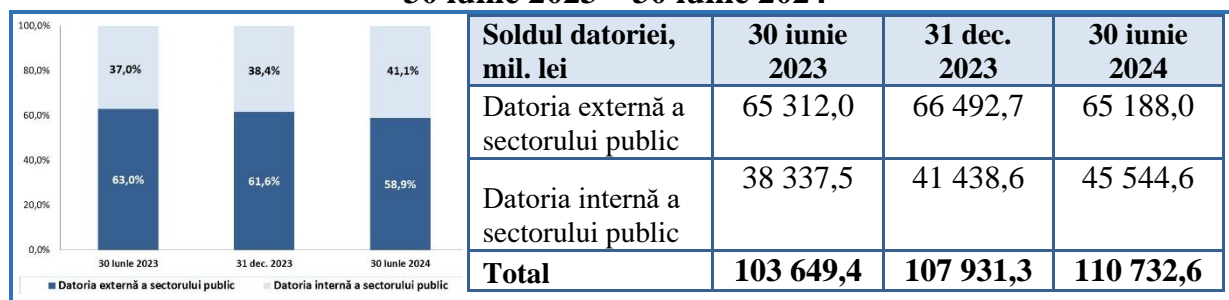
- datoria internă a sectorului public s-a majorat cu 9,9% de la finele anului 2023, influențată în principal de creșterea datoriei de stat interne cu 4 146,8 mil. lei.

- datoria externă a sectorului public s-a diminuat cu 2,0% comparativ cu finele anului 2023. Această scădere este rezultatul micșorării datoriei de stat externe cu 1 109,6 mil. lei și a datoriei externe directe UAT cu 88,7 mil. lei comparativ cu anul 2023.

Evoluția datoriei sectorului public după surse, se prezintă în cele ce urmează.

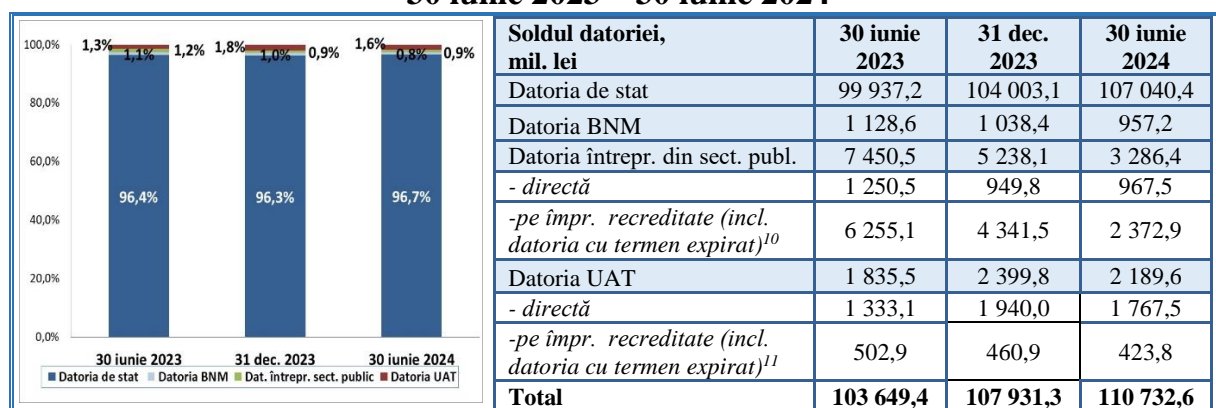
⁹ Soldul datoriei sectorului public se compune din datoria de stat și datoria BNM, datoria direct contractată a întreprinderilor din sectorul public, UAT-ilor, cu maturitatea ≥ 1 an.

Evoluția soldului datoriei sectorului public, pe surse, la situația din 30 iunie 2023 – 30 iunie 2024

La situația din 30 iunie 2024, datoria externă a sectorului public a însumat 3 636,0 mil. dolari SUA (echivalentul a 65 188,0 mil. lei), reprezentând 58,9% din totalul datoriei sectorului public, în timp ce datoria internă a sectorului public a constituit 45 544,6 mil. lei (41,1%). Evoluția datoriei sectorului public pe componente este prezentată în cele ce urmează.

Evoluția datoriei sectorului public, pe componente, la situația din 30 iunie 2023 – 30 iunie 2024

Majorarea soldului datoriei sectorului public la situația din 30 iunie 2024 în comparație cu sfârșitul anului 2023 este condiționată de majorarea soldului datoriei de stat cu 3 037,3 mil. lei și de majorarea soldului datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public cu 17,7 mil. lei. Totodată, soldul datoriei BNM s-a diminuat cu 81,2 mil. lei și soldul datoriei directe UAT cu 172,5 mil. lei. Similar perioadelor precedente, datoria de stat continuă să înregistreze ponderea majoră în totalul datoriei sectorului public (96,7%).

La situația din 30 iunie 2024, în structura datoriei directe a UAT se evidențiază ponderea majoră a datoriei în monedă națională de 51,4%, urmată de Euro cu 48,6%. Soldul datoriei în lei moldovenești a crescut cu 0,2 p.p. față de sfârșitul anului 2023 și s-a diminuat cu 4,3 p.p. comparativ cu aceeași perioadă a anului 2023. Din datoria directă a UAT, 58,7% o reprezintă datoria purtătoare de rată flotantă a dobânzii, diminuându-se cu 1,9 p.p. comparativ cu finele anului 2023 și 22,8 p.p. comparativ

¹⁰ Datoria întreprinderilor din sectorul public pe împrumuturile recreditate nu se include în datoria totală a sectorului public din motiv că acestea sunt deja incluse în datoria de stat (externă).

¹¹ Datoria UAT-ilor pe împrumuturile recreditate nu se include în datoria totală a sectorului public din motiv că acestea sunt deja incluse în datoria de stat (externă).

cu perioada similară a anului 2023. Totodată, 17,0% din totalul datoriei directe a UAT urmează să ajungă la scadență în decurs de un an, ceea ce denotă un risc de refinanțare redus. Menționăm că maturitatea maximă a împrumuturilor din portofoliul datoriei directe UAT este 25 de ani.

La data de 30 iunie 2024, garanțiile externe emise de UAT în favoarea creditorilor externi, pentru împrumuturile contractate direct, s-au înregistrat în valoare de 192,5 mil. lei. Garanțiile interne emise de UAT au fost de 12,0 mil. lei, dintre care 11,9 mil. lei pentru împrumuturile recreditate.

La situația din 30 iunie 2024, în ceea ce privește structura datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public, observăm o pondere majoră a datoriei în monedă națională, de 68,3 la sută, urmată de Euro cu 28,0% și Dolarul SUA cu 3,7 la sută. Soldul datoriei în lei moldovenești a înregistrat o majorare cu 3,2 p.p. față de sfârșitul anului 2023 și 17,5 p.p. în comparație cu aceeași perioadă a anului 2023. În totalitate, datoria directă a acestor întreprinderi este purtătoare de rată flotantă a dobânzii, reprezentând 100,0%. De asemenea, 56,8% din totalul datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public urmează să ajungă la scadență în decurs de un an. Având în vedere structura pe maturități, 43,2% din datorie rămâne să ajungă la scadență pe o perioadă mai mare de un an, ceea ce denotă un risc de refinanțare moderat. Menționăm că maturitatea maximă a împrumuturilor din portofoliul datoriei directe ale întreprinderilor din sectorul public este de 12 ani.

La situația din 30 iunie 2024, soldul datoriei întreprinderilor de stat și întreprinderilor municipale pe împrumuturile recreditate constituie 2 372,9 mil. lei, în scădere cu 1 968,6 mil. lei comparativ cu sfârșitul anului 2023, reprezentând o descreștere de aproximativ 54,7%. În același timp, datoria cu termen expirat pe împrumuturile recreditate la situația din 30 iunie 2024 a întreprinderilor de stat și întreprinderilor municipale se cifrează la 78,3 mil. lei, majorându-se cu 1,8 mil. lei sau 2,4% față de sfârșitul anului 2023.

La situația din 30 iunie 2024, soldul datoriei UAT pe împrumuturile recreditate constituie 423,8 mil. lei, diminuându-se comparativ cu sfârșitul anului 2023 cu 37,1 mil. lei ce constituie o descreștere de aproximativ 8,1 la sută. Totodată datoria cu termen expirat pe împrumuturile recreditate la situația din 30 iunie 2024 a UAT se cifrează la 9,7 mil. lei, majorându-se față de sfârșitul anului 2023 cu 1,3 mil. lei, ce constituie o creștere de 14,4% la sută.

În ce privește arieratele datoriei sectorului public acestea au înregistrat la 30 iunie 2024 suma de 322,2 mil. lei, fiind formate din arieratele la împrumuturile interne ale întreprinderilor din sectorul public în sumă de 37,5 mil. lei și din arieratele la împrumuturile externe a datoriei de stat în sumă de 284,7 mil. lei, ca urmare a imposibilității achitării datoriei externe de stat către Guvernul Federației Ruse, din cauza unor factori externi care nu au depins de Guvernul Republicii Moldova. Comparativ cu situația de la finele anului 2023, valoarea arieratelor a datoriei sectorului public s-a majorat cu 16,2 mil. lei sau 5,3 la sută.

Indicatorii de risc și sustenabilitate stabiliți în cadrul Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2024-2026)”

În conformitate cu prevederile Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2024-2026)”, pe parcursul primului semestru al anului 2024, au fost monitorizați indicatorii de risc și de sustenabilitate ai datoriei de stat. La situația din 30 iunie 2024, valorile înregistrate se încadrează în limitele stabilite, cu excepția indicatorilor: *VMS în circulație pe piața primară scadente în decurs de un an și ponderea datoriei de stat cu rata dobânzii variabilă*, care înregistrează devieri minore comparativ cu valorile stabilite conform Programului. Această situație se datorează în principal stocului în volume mai mari a VMS preponderent pe termen scurt. Monitorizarea constantă a acestor indicatori este esențială pentru asigurarea unei gestionări eficiente și sustenabile a datoriei de stat.

Parametrii de risc și sustenabilitate aferenți datoriei de stat la situația din 30 iunie 2024

	Valori pentru perioada 2024-2026	Valoarea înregistrată la 30 iunie 2024
Parametri de risc pentru perioada 2024-2026		
Riscul valutar		
Ponderea datoriei de stat interne din total (% din total)	min. 30	40,9
Ponderea datoriei de stat într-o anumită valută străină (% din total)	max. 60	37,0
Riscul de refinanțare		
Ponderea datoriei de stat scadentă în decurs de 1 an (% din total)	max. 35	33,6
ATM pentru total datorie de stat (ani)*	min. 6	6,6
VMS în circulație pe piața primară scadente în decurs de 1 an (% din total)	max. 90	93,8
Riscul ratei dobânzii		
Ponderea datoriei de stat cu rata dobânzii variabilă (% din total)**	max. 50	51,7
Parametri de sustenabilitate pentru perioada 2024-2026		
Serviciul datoriei de stat în raport cu veniturile bugetului de stat cu excepția granturilor (%)	max. 10	6,9
Ponderea datoriei de stat în PIB (%)	max. 43	32,6

* Nu include instrumentul de alocare DST, întrucât acesta nu prevede rambursarea sumei principale și nu va fi refinanțat.

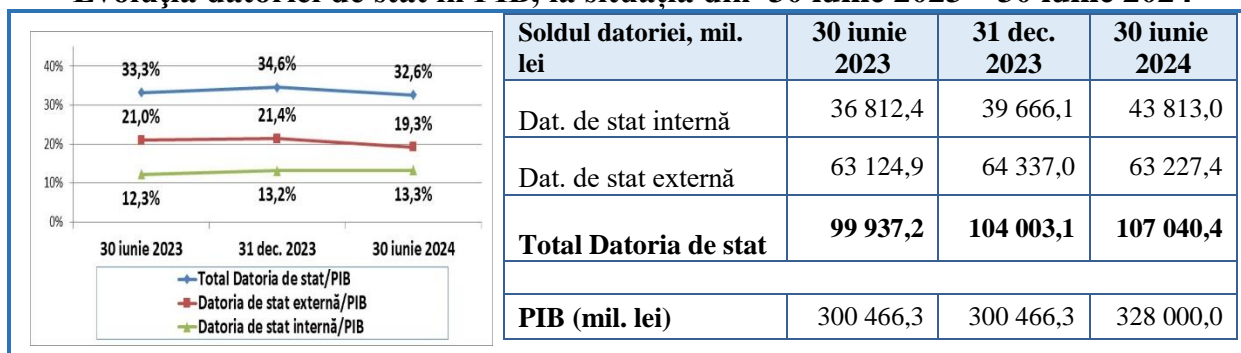
** În contextul analizei riscului ratei de dobândă, datoria de stat internă cu maturitatea de până la un an și purtătoare de rată a dobânzii fixă (VMS 91 zile, 182 zile, 364 zile) va fi atribuită la categoria datoriei cu rata dobânzii flotantă, întrucât din cauza maturității reduse aceasta va fi refinanțată în fiecare an la condiții noi de piață, fiind supusă riscului ratei de dobândă.

Datoria de stat

La 30 iunie 2024, soldul datoriei de stat a constituit 107 040,4 mil. lei, în creștere cu 3 037,3 mil. lei la valoarea nominală sau cu 2,9% față de sfârșitul anului 2023. Această creștere a fost influențată de majorarea soldului datoriei de stat interne la valoarea nominală cu 4 146,8 mil. lei și de diminuarea soldului datoriei de stat externe cu 1 109,6 mil. lei. Modificarea soldului datoriei de stat externe se datorează finanțării externe nete negative în valoare de 51,81 mil. dolari SUA și fluctuației ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute, care a înregistrat valori negative de 117,80 mil. dolari SUA. Totodată, majorarea soldului datoriei de stat interne a fost preponderent condiționată de finanțarea internă netă pozitivă a VMS emise pe piața primară pe parcursul perioadei de referință.

Conform datelor privind PIB-ul estimat pentru anul 2024, ponderea datoriei de stat la valoarea nominală în PIB, la situația din 30 iunie 2024 a constituit 32,6%, înregistrând o diminuare în raport cu situația de la sfârșitul anului 2023 cu 2,0 p.p.

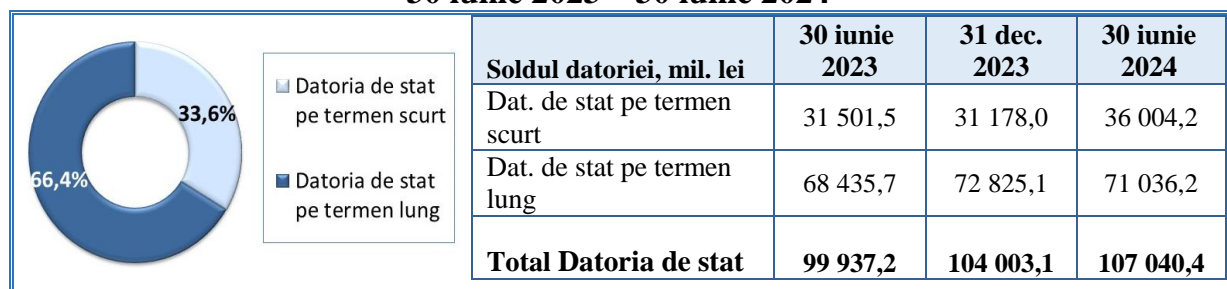
Evoluția datoriei de stat în PIB, la situația din 30 iunie 2023 – 30 iunie 2024

Structura datoriei de stat poate fi analizată prin prisma a patru aspecte, cum sunt: maturitatea, valuta, rata dobânzii și instrumente ale datoriei.

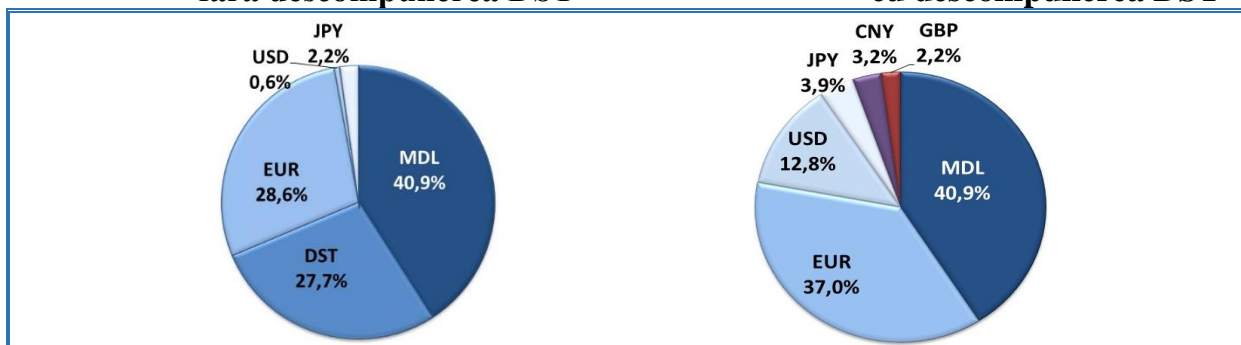
1) Structura datoriei de stat conform maturității rămase reflectă intervalul de timp în care plățile ajung la scadență. Datoria de stat pe termen scurt se situează la nivelul de 33,6%, ceea ce înseamnă că o treime din soldul datoriei de stat urmează să ajungă la scadență în decurs de un an. Datoria pe termen lung constituie 66,4% din portofoliul datoriei de stat, cele mai lungi perioade ale maturității fiind caracteristice împrumuturilor de stat externe și valorilor mobiliare de stat emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat.

Structura datoriei de stat conform maturității rămase, la situația din 30 iunie 2023 – 30 iunie 2024

2) Potrivit structurii pe valute a datoriei de stat la situația din 30 iunie 2024 ponderea majoră îi revine datoriei de stat interne în Lei moldovenești cu 40,9%, urmată de Euro cu 28,6% și împrumuturile de stat externe denuminate în coșul valutar DST cu 27,7%, următoarele poziții fiind ocupate de Yenul japonez cu 2,2% și Dolarul SUA cu 0,6 la sută.

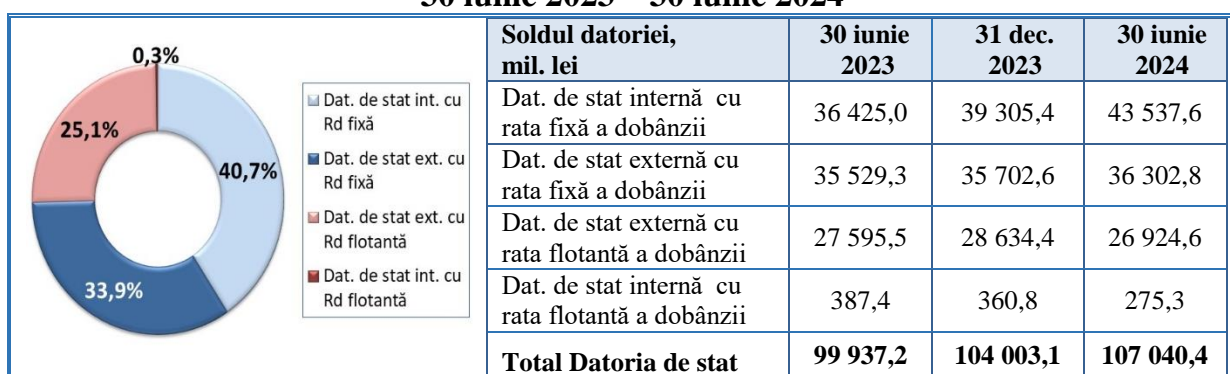
Structura datoriei de stat, pe valute, la situația din 30 iunie 2024, fără descompunerea DST **cu descompunerea DST**

În structura datoriei de stat pe valute, cu descompunerea coșului valutar DST, poziția dominantă este ocupată de Leul moldovenesc cu 40,9%, urmată de Euro 37,0%, Dolarul SUA cu 12,8%, Yenul japonez cu 3,9%, Yuanul Renminbi chinezesc cu 3,2% și Lira sterlină cu 2,2 la sută .

3) În ce privește structura pe tipuri de rată a dobânzii, datoria cu rata flotantă a dobânzii a constituit 25,4% din portofoliul datoriei de stat la situația din 30 iunie 2024, ceea ce reprezintă o diminuare cu 2,5 p.p. în comparație cu sfârșitul anului 2023. Totodată, la situația din 30 iunie 2024, datoria de stat purtătoare de rată fixă a dobânzii a constituit 74,6% din portofoliul datoriei de stat.

Structura datoriei de stat, pe tipuri de rată a dobânzii, la situația din 30 iunie 2023 – 30 iunie 2024

Instrumentele datoriei de stat cu rata fixă a dobânzii, la situația din 30 iunie 2024 sunt:

a) împrumuturile de stat externe contractate de la instituțiile financiare internaționale (BEI, BDCE, UE, FIDA, AID, FMI), precum și de la creditorii

bilaterali (Agenția Franceză pentru Dezvoltare, BGK, Guvernul SUA, CCC SUA, UniCredit Austria¹², Banca germană KfW, JICA, Guvernul Poloniei);

b) VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat¹³;

c) VMS emise pe termen scurt (bonurile de trezorerie);

d) VMS convertite;

e) VMS emise pe termen lung (obligațiunile de stat cu maturitatea de 2, 3, 5, 7 și 10 ani).

Instrumentele cu rata flotantă a dobânzii sunt:

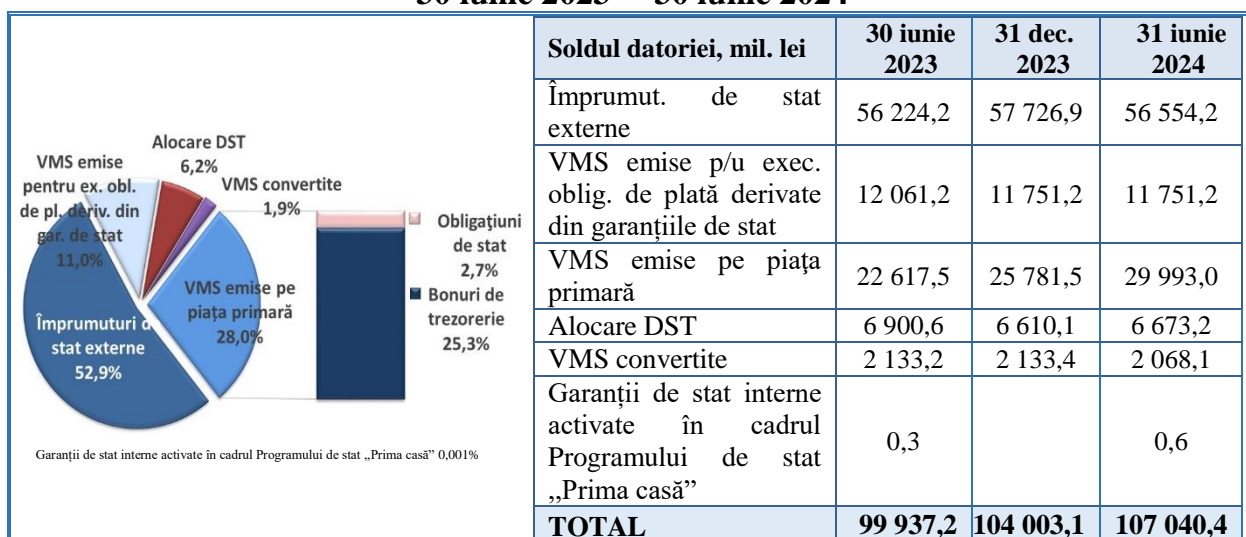
a) împrumuturile de stat externe cu rata flotantă a dobânzii, contractate de la organizațiile financiare internaționale (BEI, BIRD, BERD, FMI) și de la creditorii bilaterali (AFD, Guvernul Rusiei, Guvernul Japoniei, JICA);

b) alocarea DST de la FMI;

c) VMS emise pe termen lung (obligațiunile de stat cu maturitatea de 2, 3 și 7 ani).

4) În structura datoriei de stat, pe instrumente, la situația de la 30 iunie 2024, ponderea majoritară o dețin împrumuturile de stat externe cu 52,9 la sută, diminuându-se cu 2,6 p.p. față de ponderea care o deținea la sfârșitul anului 2023. A doua poziție este ocupată VMS emise pe piața primară cu ponderea de 28,0%, după care urmează VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat cu ponderea de 11,0%, alocarea DST cu 6,2% și VMS convertite (în portofoliul BNM) cu 1,9% și garanții de stat interne activate în cadrul Programului de stat „Prima casă” cu 0,001 la sută.

Structura datoriei de stat, pe instrumente, la situația din 30 iunie 2023 – 30 iunie 2024

¹² Împrumuturile de stat externe contractate de la BDCE, FMI și UniCredit Austria, a căror rată a dobânzii constituie 0,00% sau nu sunt purtătoare de rată a dobânzii, în scopul raportării, sunt atribuite categoriei de instrumente a datoriei de stat cu rata fixă a dobânzii.

¹³ VMS emise conform Legii nr. 235/2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807/2014 și nr. 101/2015.

Ponderea obligațiunilor de stat în totalul datoriei de stat a înregistrat un nivel de 2,7%, iar ponderea bonurilor de trezorerie 25,3 la sută.

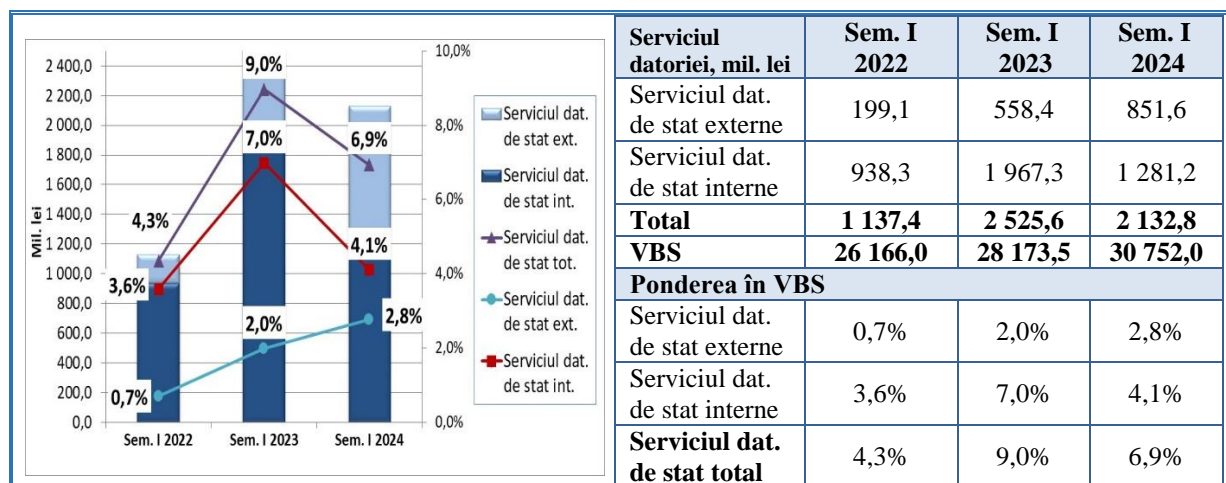
Serviciul datoriei de stat¹⁴

Pe parcursul semestrului I al anului 2024, pentru serviciul datoriei de stat, din bugetul de stat au fost utilizate mijloace în sumă de 2 132,8 mil. lei, care se compune din:

- a) Serviciul datoriei de stat externe în valoare de 851,6 mil. lei (39,9%);
- b) Serviciul datoriei de stat interne în valoare de 1 281,2 mil. lei (60,1%).

Menționăm că, comparativ cu aceeași perioadă a anului 2023, serviciul datoriei de stat este în descreștere cu 15,6 p.p., datorită diminuării ratelor dobânzii la VMS emise pe piața primară. În același timp, se remarcă majorarea serviciului datoriei de stat externe ca urmare a creșterii ratelor pe piața externă, inclusiv a ratelor Euribor la 6 luni și a ratei DST pe piețele internaționale, precum și a contractării și debursării unor noi împrumuturi în anul 2023 și în semestrul I al anului 2024. Evoluția serviciului datoriei de stat ca pondere în veniturile bugetului de stat (cu excepția granturilor), s-a diminuat cu 2,1 p.p. comparativ cu aceeași perioadă a anului 2023, ceea ce indică o gestionare eficientă a riscului valutar.

Evoluția serviciului datoriei de stat, în valori nominale (mil. lei) și ca pondere în veniturile bugetului de stat (cu excepția granturilor), pe parcursul sem.I 2022, sem.I 2023, sem.I 2024

¹⁴ Serviciul datoriei de stat reprezintă plățile de dobândă și comisioanele aferente datoriei.

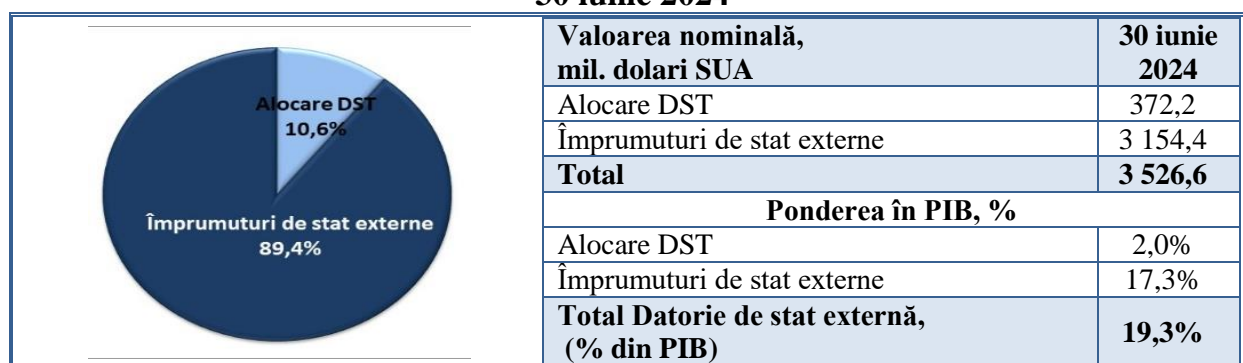
Datoria de stat externă

La situația din 30 iunie 2024, soldul datoriei de stat externe a constituit 3 526,6 mil. dolari SUA (echivalentul a 63 227,4 mil. lei), fiind format în totalitate din datorie de stat externă directă.

De la începutul anului 2024, soldul datoriei de stat externe exprimat în dolari SUA a înregistrat o diminuare cu 169,6 mil. dolari SUA sau cu 4,6%. Această modificare este justificată prin finanțarea externă netă negativă în valoare de 51,8 mil. dolari SUA și de fluctuația negativă a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte în valoare de 117,8 mil. dolari SUA. Totodată, ca urmare a deprecierei monedei naționale față de dolarul SUA, soldul datoriei de stat externe exprimat în lei s-a majorat cu 1 842,7 mil. lei sau cu 3,0 la sută.

Ca pondere în PIB, la 30 iunie 2024, datoria de stat externă a înregistrat 19,3%, micșorându-se comparativ cu situația din 31 decembrie 2023, cu 2,1 p.p.

Structura datoriei de stat externe și ponderea acesteia în PIB, la situația din 30 iunie 2024

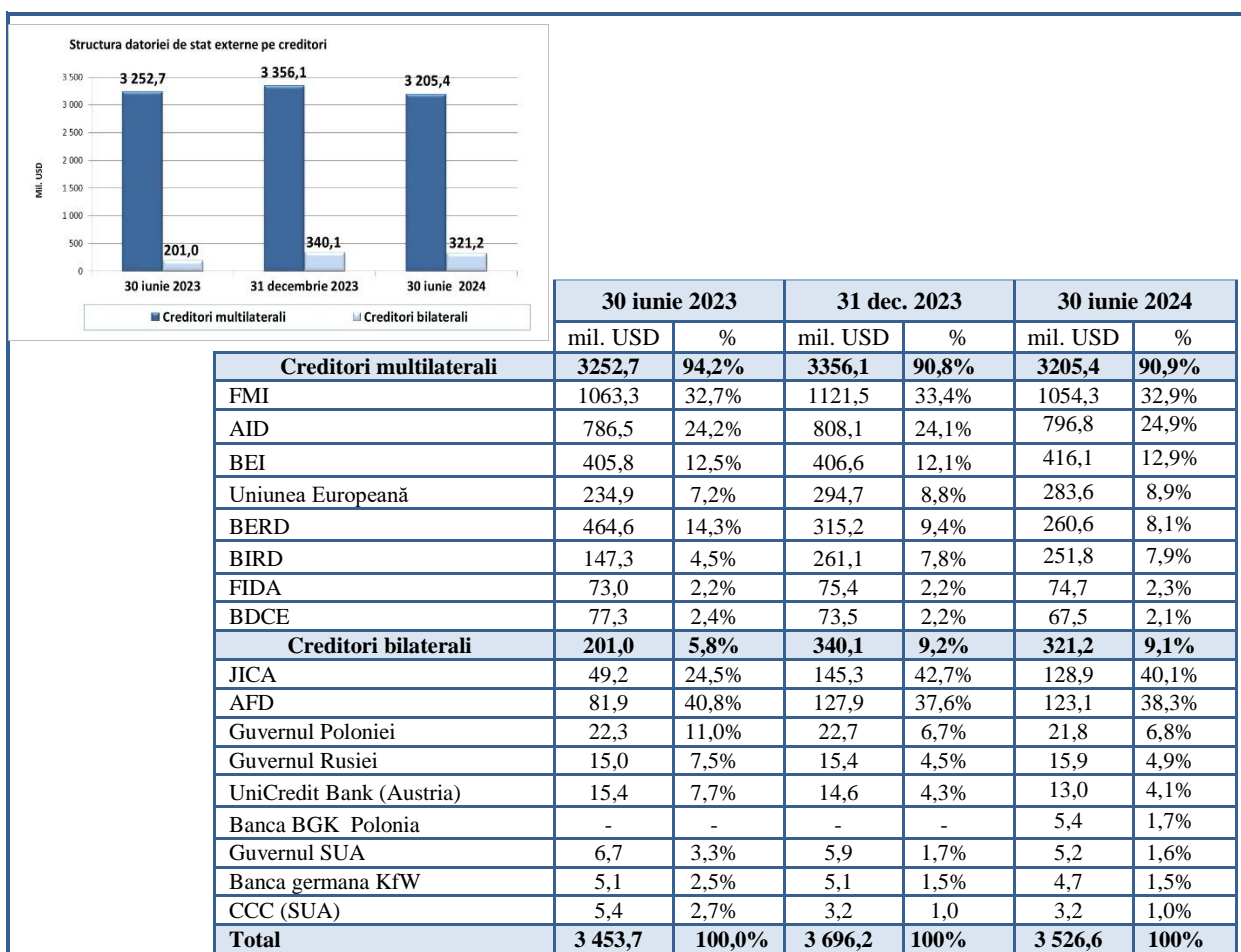

În structura datoriei de stat externe pe instrumente, la situația din 30 iunie 2024, împrumuturile de stat externe au ocupat ponderea majoră de 89,4%, ceea ce indică o diminuare cu 0,3 p.p. comparativ cu cea de la sfârșitul anului 2023.

În structura datoriei de stat externe pe creditori, creditorii multilaterali continuă să fie principalii creditori multilaterali continuă să fie principalii creditori. Datoria de stat externă față de creditorii multilaterali, la situația din 30 iunie 2024, a constituit 3 205,4 mil. dolari SUA (echivalentul a 57 468,9 mil. lei) sau 90,9% din soldul total al datoriei de stat externe, fiind cu 0,1 p.p. mai mult decât la finele anului 2023. Cea mai mare pondere în soldul datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali o deține FMI – cu 32,9%, urmată de AID cu 24,9%, BEI – 13,0%, UE – cu 8,9%, BERD – cu 8,1%, BIRD – cu 7,9% și alți creditori cu o pondere cumulativă de 4,3 la sută.

Datoria de stat externă față de creditorii bilaterali a constituit 321,2 mil. dolari SUA (echivalentul a 5758,5 mil. lei) sau 9,1% din soldul total al datoriei de stat externe. JICA îi revine ponderea majoră de circa 40,1% din datoria față de creditorii bilaterali, urmată de AFD cu o pondere de 38,3%, Guvernului Poloniei – 6,8%, Guvernului Rusiei – 4,9%, UniCredit Bank Austria – 4,1%, și alți creditori cu o pondere cumulativă de 5,8 la sută.

Structura datoriei de stat externe pe creditori, la situația din 30 iunie 2023 – 30 iunie 2024

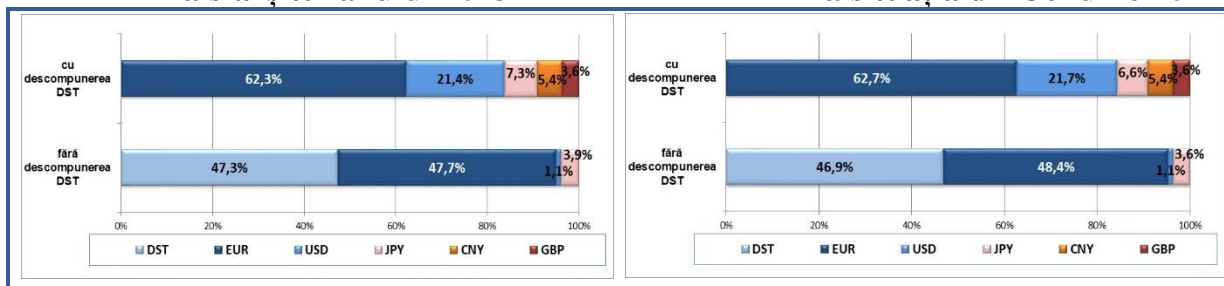

Ca evoluție, comparativ cu situația din 30 iunie 2023, se observă, atât în valoare nominală, cât și procentuală, tendința ascendentă a datoriei de stat externe față de creditorii bilaterali.

În ce privește structura datoriei de stat externe pe valute, ponderea majoră este ocupată de împrumuturile acordate în euro cu 48,4% (cu 0,7 p.p. mai mult decât la finele anului 2023). A doua poziție aparține coșului valutar DST, reprezentat de împrumuturile de stat externe de la instituțiile financiare internaționale, cum sunt AID, FMI și FIDA, care ocupă 46,9% la sută din portofoliul datoriei de stat externe, cu 0,4 p.p. mai puțin decât la sfârșitul anului 2023, urmată de împrumuturile acordate în yenul japonez cu 3,7% (cu 0,2 p.p. mai puțin decât la finele anului 2023), și dolarul SUA cu 1,1% din soldul datoriei de stat externe.

Odată cu descompunerea coșului valutar DST pe valute componente, 62,7% din datoria de stat externă e deținută de euro, după care urmează dolarul SUA cu 21,7%, yuanul chinezesc cu 6,6%, yenul japonez cu 5,4% și lira sterlină cu 3,6 la sută.

Structura datoriei de stat externe pe valute, (%) la sfârșitul anului 2023

Deservirea datoriei de stat externe

La capitolul deservirii datoriei de stat externe, pe parcursul semestrului I al anului 2024, au fost utilizate mijloace financiare în sumă de 192,4 mil. dolari SUA (echivalentul 3 419,2 mil. lei). În raport cu perioada similară a anului precedent a fost înregistrată o majorare a deservirii datoriei de stat externe cu circa 52,0 mil. dolari SUA. Această evoluție a fost cauzată preponderent de majorarea sumelor destinate rambursărilor de principal, inclusiv începerea rambursării împrumutului acordat de FMI prin mecanismul EFF (tranză nr.4), ECF (tranză nr. 5) și RFI, precum și de majorarea sumelor destinate serviciului datoriei de stat externe, urmare a majorării ratelor Euribor 6 luni și ratei DST pe piețele internaționale, precum și de contractarea/debursarea unor noi împrumuturi în anul 2023 și pe parcursul semestrului I al anului 2024.

În ce privește creditorii în favoarea cărora se deservesc împrumuturile de stat externe, cea mai mare pondere în totalul deservirii datoriei de stat externe pentru care au fost utilizate mijloace financiare pe parcursul semestrului I al anului 2024, a fost ocupată de următorii creditorii:

- 1) BERD – 36,3% (69,8 mil. dolari SUA);
- 2) FMI – 33,0% (63,4 mil. dolari SUA);
- 3) AID – 12,5% (24,1 mil. dolari SUA);
- 4) BEI – 8,1% (15,5 mil. dolari SUA);
- 5) BIRD – 4,4% (8,5 mil. dolari SUA), etc.

La situația din 30 iunie 2024, mijloacele financiare utilizate pentru deservirea datoriei de stat externe au fost divizate în:

a) rambursarea sumei principale, pentru care au fost utilizate mijloace în sumă de 144,4 mil. dolari SUA (echivalentul a 2 567,6 mil. lei), cu 48,4 mil. dolari SUA mai mult decât în perioada similară a anului precedent.

b) serviciul datoriei de stat externe, pentru care au fost utilizate mijloace în sumă de 48,0 mil. dolari SUA (echivalentul a 851,6 mil. lei), cu 17,4 mil. dolari SUA mai mult decât în perioada similară a anului precedent.

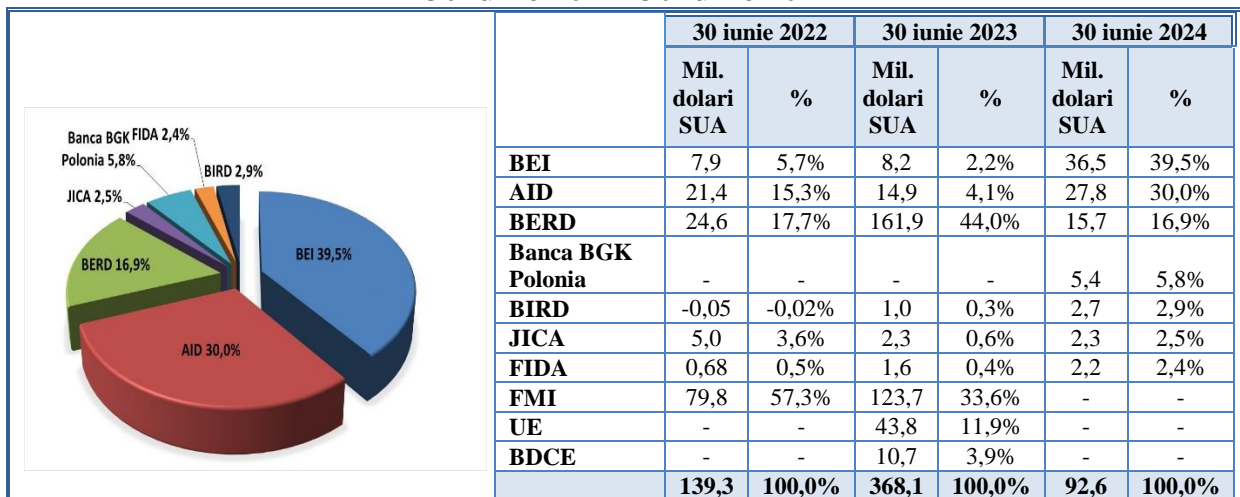
Surse de finanțare externă

La capitolul intrări de împrumuturi de stat externe, pe parcursul semestrului I al anului 2024, au avut loc intrări de împrumuturi de stat externe sub formă de mijloace financiare în sumă totală de 92,6 mil. dolari SUA (echivalentul a 1651,4

mil. lei), ceea ce reprezintă o scădere de 275,5 mil. dolari față de perioada similară a anului precedent.

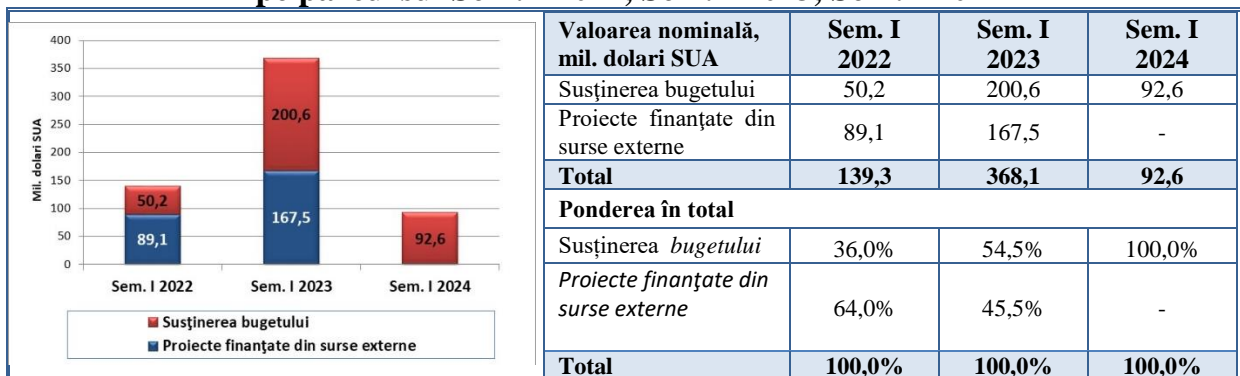
În structura intrărilor de împrumuturi de stat externe sub formă de mijloace financiare pe tipuri de creditori, volumul cel mai mare îl deține BEI cu 36,5 mil. dolari SUA (39,5%), urmat de AID cu 27,8 mil. dolari SUA (30,0%), BERD cu 15,7 mil. dolari SUA (16,9%), Banca BGK Polonia cu 5,4 mil. dolari SUA (5,8%), BIRD cu 2,7 mil. dolari SUA (2,9%), JICA cu 2,3 mil. dolari SUA (2,5%) și FIDA cu 2,2 mil. dolari SUA (2,4%).

Debursări privind împrumuturile de stat externe, pe creditori, 30 iunie 2022- 30 iunie 2024

În ce privește structura pe destinații, volumul total al intrărilor de împrumuturi de stat externe pe parcursul semestrului I al anului 2024, a fost destinat pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe – 92,6 mil. dolari SUA (echivalentul a 1 651,3 mil. lei).

Debursări privind împrumuturile de stat externe (mijloace financiare), pe destinații, pe parcursul Sem. I 2022, Sem. I 2023, Sem. I 2024

Datoria de stat internă

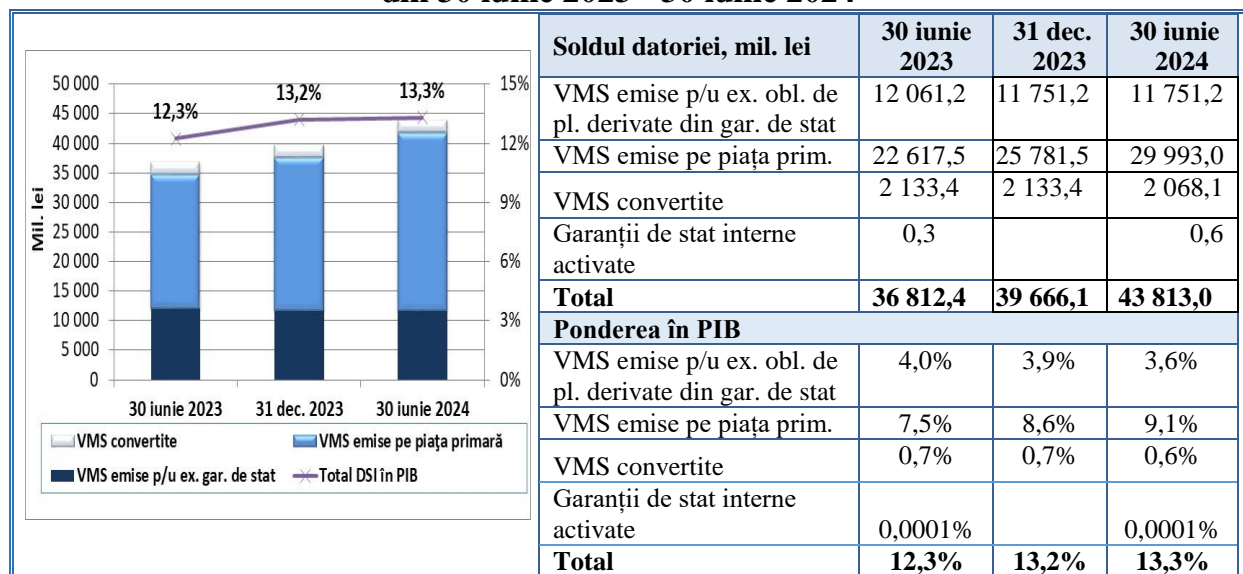
La situația din 30 iunie 2024, soldul datoriei de stat interne a constituit 43 813,0 mil. lei la valoarea nominală, dintre care:

- VMS convertite	2 068,1 mil. lei (4,7%)
- VMS emise pe piața primară	29 993,0 mil. lei (68,5%)
- VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat	11 751,2 mil. lei (26,8%)
- Garanții de stat interne activate	0,6 mil. lei (0,001%)

La preț de cumpărare soldul datoriei de stat interne a constituit 42 558,6 mil. lei.

Comparativ cu situația din 31 decembrie 2023, datoria de stat internă s-a majorat cu 4 146,8 mil. lei la valoarea nominală sau cu 4 335,4 mil. lei. la preț de cumpărare. Modificarea datoriei de stat interne s-a produs preponderent din contul majorării emisiunii VMS pe piața primară, cu 4 211,5 mil. lei la valoarea nominală sau cu 4 334,8 mil. lei la preț de cumpărare. Soldul datoriei de stat interne pondere în PIB constituie 13,3% majorându-se cu 0,1 p.p comparativ cu 31 decembrie 2023.

Evoluția datoriei de stat interne și ponderea acesteia în PIB, la situația din 30 iunie 2023 - 30 iunie 2024

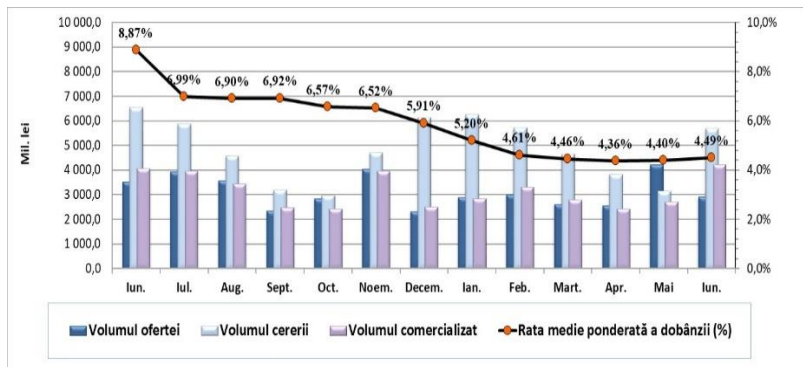

Structura datoriei de stat interne se caracterizează prin următoarele instrumente:

1) Valorile mobiliare de stat emise pe piața primară

Pe parcursul semestrului I al anului 2024, Ministerul Finanțelor a oferit pe piața primară spre vânzare valori mobiliare de stat în sumă de 18 290,0 mil. lei. Cererea la VMS a constituit 29 376,2 mil. lei, fiind superioară ofertei cu 11 086,2 mil. lei sau de 1,6 ori.

Totalul licitațiilor de comercializare a VMS pe piața primară, în perioada iunie 2023 – iunie 2024, (mil. lei)

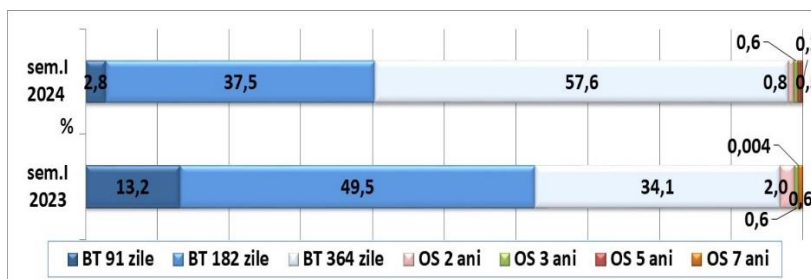

Ca rezultat, au fost comercializate VMS în sumă de 18 359,0 mil. lei la valoarea nominală, cu 4 886,3 mil. lei mai mult comparativ cu volumul VMS comercializat în perioada analogică a anului 2023. Totodată, au fost răscumpărate VMS ajunse la scadență în perioada de referință în sumă de 14 147,5 mil. lei la valoarea nominală.

Pe piața primară în această perioadă au fost emise 7 tipuri de VMS:

- a) Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 91 de zile;
- b) Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 182 de zile;
- c) Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 364 de zile;
- d) Obligațiuni de stat cu maturitatea de 2 ani;
- e) Obligațiuni de stat cu maturitatea de 3 ani;
- f) Obligațiuni de stat cu maturitatea de 5 ani;
- g) Obligațiuni de stat cu maturitatea de 7 ani.

Structura VMS comercializate pe piața primară, pe parcursul a sem. I al anului 2023 și 2024, (%)

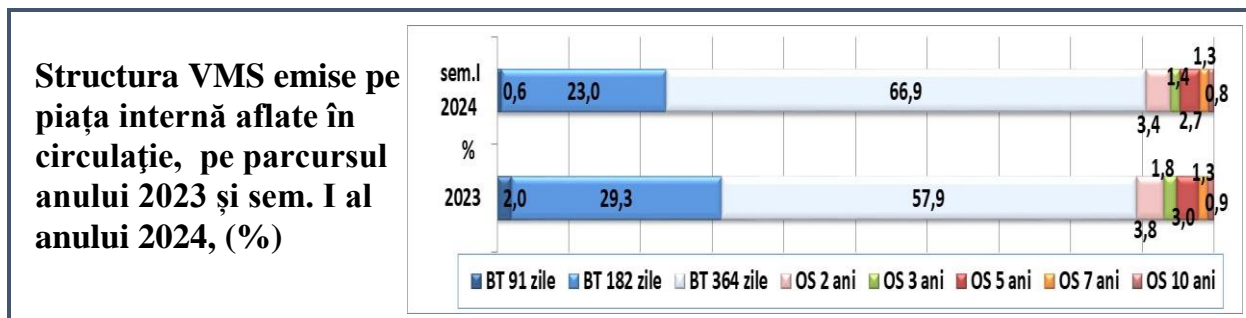

Ponderea majoră în VMS comercializate pe piața primară în perioada de gestiune o constituie bonurile de trezorerie cu scadența 364 zile (57,6%), urmată de bonurile de trezorerie cu scadența 182 zile (37,5%) și cele cu scadența de 91 zile (2,8%). În semestrul I al anului 2024 volumul comercializat al Obligațiunilor de stat cu dobândă fixă pe termen de 2, 3 și 5 ani și Obligațiunilor de stat cu dobândă flotantă pe termen de 7 ani a constituit respectiv 373,7 mil. lei (2,04% din volumul total comercializat). Comparativ cu perioada analogică a anului 2023 volumul comercializat al obligațiunilor de stat s-a micșorat cu 138,5 mil. lei.

Volumul VMS procurat de investitorii non-bancari s-a micșorat comparativ cu perioada analogică a anului 2023 cu 47,2 mil. lei, înregistrând 3 242,7 mil. lei la valoarea nominală, iar ponderea acestora în volumul total comercializat a constituit 17,7%. Totuși băncile comerciale continuă să rămână principalii investitori în VMS, cu o pondere de 82,3% în totalul VMS procurate.

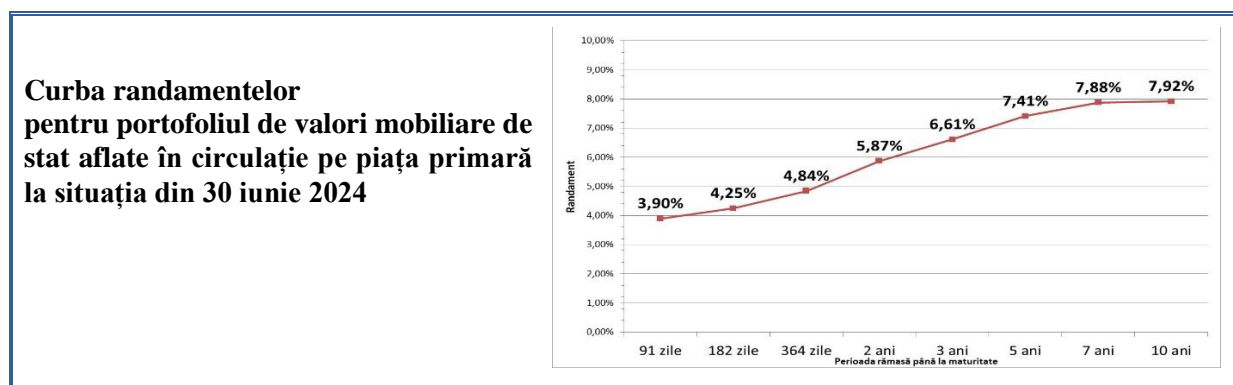
Pe parcursul semestrului I al anului 2024, pe piața VMS activau 9 dealeri primari. Din volumul total de VMS adjudecate, 81,0% (14 870,8 mil. lei) au fost procurate de către dealerii primari în nume și din cont propriu.

Printre cele mai active bănci – dealeri primari, care au procurat VMS pe piața primară pe parcursul perioadei de gestiune, se numără băncile sistemice: BC „Victoriabank” S.A., BC „Moldindconbank” S.A., și BC „Moldova – Agroindbank” S.A.

Volumul VMS emise pe piața primară aflate în circulație la situația din 30 iunie 2024 la valoarea nominală a constituit 29 993,0 mil. lei. Ponderea majoră în VMS aflate în circulație o constituie bonurile de trezorerie cu scadența 364 zile (66,9%), urmată de bonurile de trezorerie cu scadența 182 zile (23,0%) și Obligațiunile de stat cu maturitatea de 2 ani (3,4%). Comparativ cu perioada de la sfârșitul anului 2023, Obligațiunile de stat în circulație cu maturitatea de 2, 3, 5 și 10 ani s-au micșorat respectiv cu 0,4, 0,4, 0,4 și 0,14 p.p. Bonurile de trezorerie cu scadența de 364 zile s-au majorat cu 9,0 p.p., iar cele de 91 și 182 zile s-au micșorat respectiv cu 1,4 și 6,3 p.p. Scadența medie ponderată anuală a VMS emise la situația din 30 iunie 2024 s-a majorat cu 2 zile față de situația de la începutul anului și a constituit 306 zile.

Reieșind din volumul VMS emise pe piața primară și aflat în circulație la situația din 30 iunie 2024 și utilizând datele primare extrase din SI DMFAS și Bloomberg, a fost construită curba randamentelor pentru portofoliul de valori mobiliare de stat emise pe piața primară în baza cotațiilor afișate de dealerii primari. În momentul în care va spori nivelul de lichiditate al pieței secundare a VMS din Republica Moldova, curba va fi construită în baza randamentului/prețului de tranzacționare de facto, ceea ce va majora gradul de precizie al rezultatelor obținute.

Este de notat că, curba randamentelor reprezintă o curbă ascendentă, ceea ce indică faptul că randamentele pe termen scurt sunt mai mici decât randamentele pe termen lung. Aceasta se explică inclusiv prin faptul că investitorii solicită o rată mai mare de rentabilitate pentru asumarea riscului de a investi mijloace bănești pe o perioadă mai lungă de timp.

În semestrul I al anului 2024, pe fondul unui cadru macroeconomic dezinflaționist și sub incidența caracterului decizional de relaxare al politicii monetare a BNM, Ministerul Finanțelor a continuat trendul de descreștere a ratelor dobânzilor. Prin urmare, aceasta contribuie la reducerea costurilor pe piața internă, facilitând astfel finanțarea deficitului bugetar și stimularea creșterii economice.

Astfel, în perioada de gestiune ratele maximale ale dobânzii propuse de către investitori pentru VMS au variat de la 5,50% până la 8,19%, însă Ministerul Finanțelor nu a acceptat toate ofertele investitorilor, fapt ce a permis menținerea unui nivel optim al ratelor dobânzii la VMS.

Ca rezultat, rata nominală medie ponderată a dobânzii la VMS comercializate în semestrul I al anului 2024 a constituit 4,59%, în descreștere cu 4,03 p.p. față de anul 2023 sau cu 6,39 p.p. mai mică față de perioada analogică a anului precedent.

2) Valorile mobiliare de stat convertite

În componența datoriei de stat interne, la începutul anului 2024 VMS convertite au constituit 2 133,4 mil. lei la valoarea nominală sau 5,4%.

Pe parcursul semestrului I al anului 2024, au fost reemise VMS convertite în sumă totală de 1 149,8 mil. lei și răscumpărate VMS convertite în sumă totală de 1 215,1 mil. lei la valoarea nominală. Totodată, pe parcursul perioadei de gestiune reemisunea VMS convertite a fost efectuată pe termen de 91 zile.

Rata medie ponderată a dobânzii pentru VMS convertite răscumpărate în semestrul I al anului 2024 a constituit 7,48%, iar rata medie ponderată a dobânzii pentru VMS convertite reemise în această perioadă a constituit 2,02%.

La situația din 30 iunie 2024, soldul VMS convertite a constituit 2 068,1 mil. lei la valoarea nominală sau 4,7% din datoria de stat internă.

3) Valorile mobiliare de stat emise pentru unele scopuri stabilite de lege

În componența datoriei de stat interne, la începutul anului 2024 VMS emise pentru unele scopuri stabilite de lege au constituit 11 751,2 mil. lei sau 29,6% din soldul datoriei de stat interne.

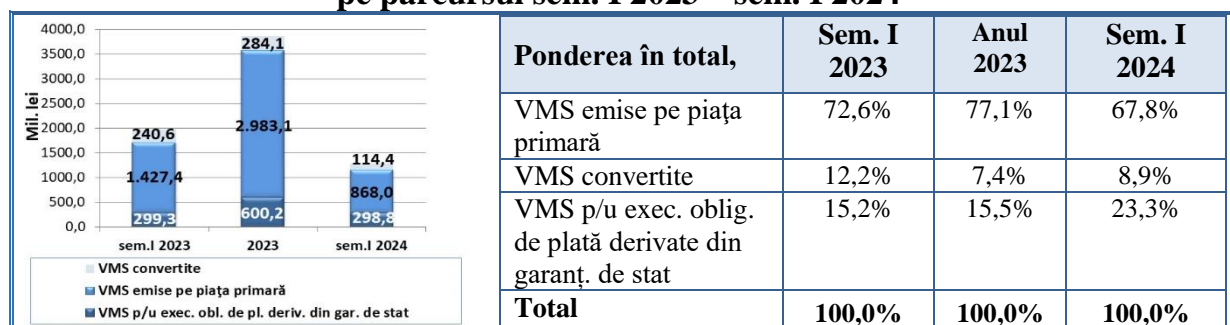
Ținând cont că, în semestrul I al anului 2024 nu au fost răscumpărate Obligațiuni de stat, soldul VMS emise pentru unele scopuri stabilite de lege a rămas la nivelul de la începutul anului și la situația din 30 iunie 2024 a constituit 11 751,2 mil. lei sau 26,8% din soldul datoriei de stat interne.

Serviciul datoriei de stat interne

Pentru serviciul datoriei de stat interne în semestrul I al anului 2024 au fost utilizate mijloace bănești în sumă de 1 281,2 mil. lei. Comparativ cu perioada

analogică a anului 2023, cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat interne sunt mai mici cu cca. 686,1 mil. lei.

Evoluția și structura cheltuielilor pentru serviciul datoriei de stat interne, pe parcursul sem. I 2023 – sem. I 2024

Pondere în total,	Sem. I 2023	Anul 2023	Sem. I 2024
VMS emise pe piața primară	72,6%	77,1%	67,8%
VMS convertite	12,2%	7,4%	8,9%
VMS p/u exec. oblig. de plată derivate din garanț. de stat	15,2%	15,5%	23,3%
Total	100,0%	100,0%	100,0%

Din suma totală a cheltuielilor pentru serviciul datoriei de stat interne au fost utilizate:

- 868,0 mil. lei pentru plata dobânzii și cupoanelor la VMS emise pe piața primară (67,8%);
- 114,4 mil. lei pentru plata dobânzii la VMS convertite (8,9%);
- 298,8 mil. lei pentru plata dobânzii la VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat (23,3%).

Pe parcursul semestrului I al anului 2024, Ministerul Finanțelor permanent a monitorizat situația pe piața primară a VMS și a comercializat VMS doar la rate acceptabile ale dobânzii.

Garanțiile de stat

În anul 2024 continuă implementarea Programului de stat “Prima casă” în conformitate cu Legea nr.293/2017 privind unele măsuri în vederea implementării Programului de stat „Prima casă” și Hotărârea Guvernului nr.202/2018 „Cu privire la aprobarea Regulamentului de implementare a Programului de stat „Prima casă”.

Programul respectiv este realizat prin intermediul I.P. Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA), delegată să emită garanții în numele și pe contul statului, în favoarea băncilor care acordă credite persoanelor fizice pentru procurarea unei locuințe, în limita plafoanelor aprobate anual de către Parlament pentru acest scop. Creditele bancare acordate în cadrul Programului sunt garantate de către stat în mărime de 50,0% din soldul creditului.

În Legea bugetului de stat pentru anul 2024 este prevăzut că soldul garanțiilor de stat interne nu va depăși 2 500,0 mil. lei.

Pe parcursul semestrului I al anului 2024 de către băncile comerciale: BC „MAIB” S.A., BC „Moldindconbank” S.A., BC „Victoriabank” S.A., BC ” OTP Bank” S.A., BC „Energbank” S.A. și BC „Eximbank” S.A. în cadrul Programului au fost acordate noi credite garantate de către stat, în sumă de 36,9 mil. lei. În aceeași

perioadă, de către beneficiarii Programului au fost rambursate băncilor comerciale, credite garantate în sumă de 84,8 mil. lei.

Astfel, la situația din 30 iunie 2024 soldul garanțiilor de stat (acordate în cadrul Programului) a constituit 1 634,6 mil. lei sau cu 47,9 mil. lei mai puțin comparativ cu situația de la începutul anului 2024.

În semestrul I al anului 2024 au fost activate 3 garanții de stat acordate în cadrul Programului de stat „Prima casă” în sumă de 868,3 mii lei, dintre care a fost executată din contul bugetului de stat garanția în sumă de 269,0 mii lei. În aceeași perioadă, în vederea stingerii creanțelor interne, de către debitorii garantați a fost restituită, în bugetul de stat, suma de 720,9 mii lei.

Creanțele

În vederea executării prevederilor Legii nr.190/2011 privind unele măsuri suplimentare de asigurare a stabilității financiare, la 25 octombrie 2011 Ministerul Finanțelor a emis obligațiuni de stat în sumă de 428,5 mil. lei în scop de preluare a creanței „Banca de Economii” S.A. față de BC „Investprivatbank” S.A. în proces de lichidare.

Totodată, în rezultatul emiterii obligațiunilor de stat, în temeiul Legii nr. 235/2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat nr.807 din 17 noiembrie 2014 și nr.101 din 1 aprilie 2015, în vederea executării obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat acordate Băncii Naționale a Moldovei pentru garantarea creditelor de urgență, Ministerul Finanțelor a subrogat Banca Națională a Moldovei în raporturile legate de creanța față de „Banca de Economii” S.A., BC „Banca Socială” S.A. și BC „Unibank” S.A., în sumă totală de 13 341,2 mil. lei.

Prin urmare, întru stingerea creanțelor nominalizate, în semestrul I al anului 2024 băncile comerciale în proces de lichidare au transferat la bugetul de stat din valorificarea activelor proprii, mijloace bănești în sumă de 8,0 mil. lei, dintre care:

- BC „Banca Socială” S.A. – 5,0 mil. lei;
- BC „Unibank” S.A. – 3,0 mil. lei.

„Banca de Economii” S.A. și BC „Investprivatbank” S.A. nu au efectuat transferuri aferente, în bugetul de stat în perioada de raportare.

Astfel, la situația din 30 iunie 2024, datoria băncilor în proces de lichidare respective față de Ministerul Finanțelor a constituit 11 632,4 mil. lei, dintre care:

- BC „Investprivatbank” S.A. – 350,6 mil. lei;
- „Banca de Economii” S.A. – 7 676,0 mil. lei;
- BC „Banca Socială” S.A. – 1 802,0 mil. lei;
- BC „Unibank” S.A. – 1 803,8 mil. lei.

La situația din 30 iunie 2024, datoria debitorilor garantați față de Ministerul Finanțelor formată în urma executării garanțiilor de stat pentru împrumuturi constituie 75,2 mil. lei, dintre care pentru împrumuturile externe constituie 71,3 mil. lei și pentru împrumuturile interne constituie 3,9 mil. lei. Corespunzător, din suma totală a datoriei debitorilor garantați pentru împrumuturile interne, 1,5 mil. lei

reprezintă mijloacele dezafectate de la bugetul de stat în urma onorării garanției de stat în cadrul Programului de stat „Prima casă” și 2,4 mil. lei constituie datoria S.A. „Flamingo-96” din mun. Bălți în proces de insolvență prin lichidare pentru dobânda și penalitatea calculată pentru dezafectarea mijloacelor bugetare, fiind în proces de lichidare, nu poate să își onoreze obligațiile de plată față de Ministrul Finanțelor.

Riscurile asociate datoriei de stat la situația din 30 iunie 2024

Principalele tipuri de riscuri asociate costului datoriei de stat a Republicii Moldova sunt:

- 1) Riscul valutar;
- 2) Riscul de refinanțare;
- 3) Riscul ratei de dobândă.

Pe lângă cele menționate mai sus, se atestă și *riscul operațional*, care acționează indirect asupra datoriei de stat.

1) Riscul valutar

Este identificat prin indicatorii:

a) Ponderea datoriei de stat externe în totalul datoriei de stat

Riscul valutar reprezintă una dintre principalele categorii de riscuri asociate portofoliului datoriei de stat, având un impact semnificativ atât asupra costului, cât și asupra solului datoriei. La data de 30 iunie 2024, 59,1% din portofoliul datoriei de stat este constituit din datorie de stat externă, care este expusă în totalitate riscului valutar, fiind denominată în valută străină. Totuși, ponderea datoriei de stat externe s-a diminuat cu 2,8 p.p. comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2023. Această scădere reflectă o tendință pozitivă în gestionarea portofoliului datoriei de stat, reducând vulnerabilitatea acestuia la fluctuațiile cursului de schimb și, implicit, la creșterea costurilor asociate deservirii datoriei externe.

Structura datoriei de stat pe componente, la situația din 30 iunie 2023 – 30 iunie 2024

Ponderea în total	30 iunie 2023	31 decembrie 2023	30 iunie 2024
Datoria de stat internă	36,8%	38,1%	40,9%
Datoria de stat externă	63,2%	61,9%	59,1%

b) Structura datoriei de stat pe valute

Structura datoriei de stat pe valute, cu descompunerea coșului valutar DST, evidențiază vulnerabilitatea portofoliului datoriei de stat față de Euro și dolarul SUA, ceea ce implică necesitatea monitorizării continue a cursului de schimb al acestor valute. Ponderea datoriei de stat denominată în euro și dolari SUA reprezintă

aproximativ 49,8% din portofoliul datoriei de stat. În consecință, o creștere semnificativă a ratei de schimb a leului față de aceste valute străine ar expune portofoliul datoriei de stat unui risc valutar, creând o povară suplimentară pentru deservirea datoriei de stat externe.

Structura datoriei de stat pe valute, la situația din 30 iunie 2023 - 30 iunie 2024

Inclusiv DST				Cu descompunerea DST			
	30 iun. 2023	31 dec. 2023	30 iun. 2024		30 iun. 2023	31 dec. 2023	30 iun. 2024
Ponderea în total				Ponderea în total			
MDL	36,8%	38,1%	40,9%	MDL	36,8%	38,1%	40,9%
DST	31,1%	29,3%	27,7%	EUR	40,0%	38,5%	37,0%
EUR	30,5%	29,5%	28,6%	USD	14,2%	13,3%	12,8%
USD	0,7%	0,7%	0,6%	JPY	3,1%	4,5%	3,9%
JPY	0,9%	2,4%	2,2%	CNY	3,5%	3,4%	3,2%
GBP	0,001%	-	-	GBP	2,4%	2,2%	2,2%
	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%	100,0%

Analizând impactul evoluției cursului de schimb al monedei naționale asupra soldului datoriei de stat la situația din 30 iunie 2024 față de finele anului 2023, este de menționat că soldul datoriei de stat, ca urmare a fluctuației ratelor de schimb ale monedei naționale față de valutele străine în care este denominată datoria de stat externă, s-a diminuat cu 0,3%. Luând în considerare ponderea fiecărei valute în totalul datoriei de stat odată cu descompunerea DST, aprecierea leului față de euro și yenul japonez a avut cel mai mare impact asupra modificării soldului datoriei de stat. Această apreciere a contribuit la reducerea soldului datoriei de stat, evidențiind importanța gestionării eficiente a riscului valutar.

2) Riscul de refinanțare

Riscul de refinanțare este identificat prin indicatorii:

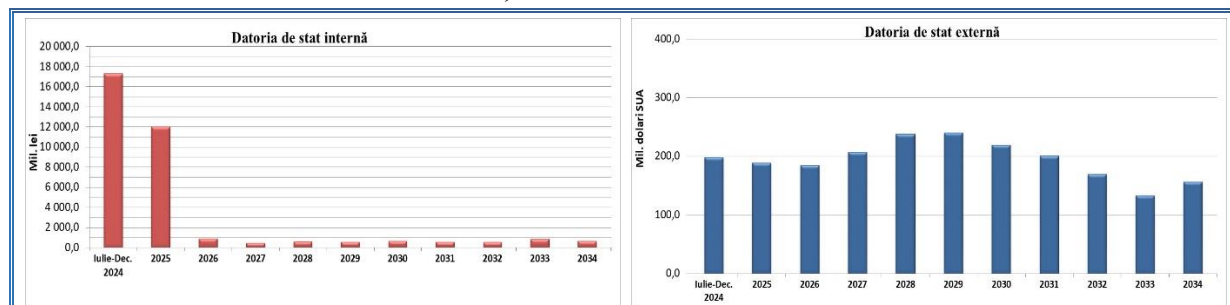
a) *Profilul rambursării datoriei de stat interne și externe*

Notă: Profilul rambursării datoriei de stat interne nu include datoria Guvernului față de BNM (VMS convertite), cu excepția sumelor prevăzute spre rambursare incluse în Legea bugetului de stat pe anul respectiv, deoarece aceasta este reperfectată anual în baza unui Acord între Ministerul Finanțelor și BNM, astfel comportând un nivel redus al riscului de refinanțare. Profilul de rambursare a datoriei de stat externe nu include instrumentul alocarea DST, întrucât acesta reprezintă o datorie purtătoare de dobândă sub forma activelor de rezervă alocate de către FMI membrilor săi, care nu prevede rambursarea sumei principale și nu va fi refinanțată.

Luând în considerație estimările pentru profilul de răscumpărare a datoriei de stat interne, în anii ce urmează, se evidențiază vârful de plată în anul 2024, ceea ce denotă faptul că datoria de stat internă este în continuare preponderent pe termen scurt. Totodată, menționăm că în luna octombrie 2024 urmează a fi rambursate VMS în sumă totală de 330,0 mil. lei, conform Legii nr.235/2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807/2014 și nr. 101/2015.

Segmentul de datorie de stat internă pe termen scurt ce urmează a fi refinanțat în fiecare an prin noi emisiuni de VMS, reprezintă un risc semnificativ pentru bugetul de stat, în contextul unor eventuale majorări ale ratelor de dobândă pe piața internă.

Proгноza rambursării datoriei de stat interne (mil. lei) și a datoriei de stat externe (mil. dolari SUA) care ajunge la scadență în decurs de 10 ani, conform situației din 30 iunie 2024

În ce privește datoria de stat externă, se observă o distribuție relativ omogenă a plăților, ceea ce indică un risc de refinanțare redus. Datorită structurii de rambursare a împrumuturilor externe, care include perioade de grație și scadențe lungi, riscul de refinanțare rămâne redus. Această abordare contribuie la stabilitatea financiară și la gestionarea eficientă a datoriei.

b) Perioada medie de maturitate (ATM) și datoria scadentă într-un an

Indicatorii riscului de refinanțare, la situația din 30 iunie 2023 – 30 iunie 2024

	Datoria de stat internă			Datoria de stat externă			Total datoria de stat		
	30 iun. 2023	31 dec. 2023	30 iun. 2024	30 iun. 2023	31 dec. 2023	30 iun. 2024	30 iun. 2023	31 dec. 2023	30 iun. 2024
Perioada medie de maturitate (ATM), ani	4,4	3,7	3,6	8,0	8,5	8,9	6,6	6,6	6,6
Datoria scadentă în decurs de 1 an, %	60,4 %	63,2 %	69,7 %	14,7 %	9,5 %	8,7 %	31,5 %	30,0 %	33,6 %

Indicatorii sus-menționați vin în suportul concluziilor formulate în baza profilului de rambursare al datoriei de stat interne. Astfel, la situația de 30 iunie 2024, 69,7% din datoria de stat internă urmează să ajungă la scadență în decurs de un an, ceea ce implică expunerea implicită a noilor împrumuturi contractate pentru finanțarea deficitului bugetului de stat la riscul ratei dobânzii. De remarcat este creșterea datoriei de stat interne scadente în decurs de un an cu 6,5 p.p. comparativ cu sfârșitul anului 2023, iar perioada medie de maturitate a acesteia s-a diminuat cu 0,1 ani în comparație cu aceeași perioadă.

În ceea ce privește datoria de stat externă, structura acesteia, caracterizată prin instrumente pe termen lung, se încadrează în limite sigure, contribuind la reducerea riscului de refinanțare. Astfel, 33,6% din datoria de stat totală urmează să ajungă la scadență în decurs de un an, indicând un risc de refinanțare moderat.

3) Riscul ratei de dobândă

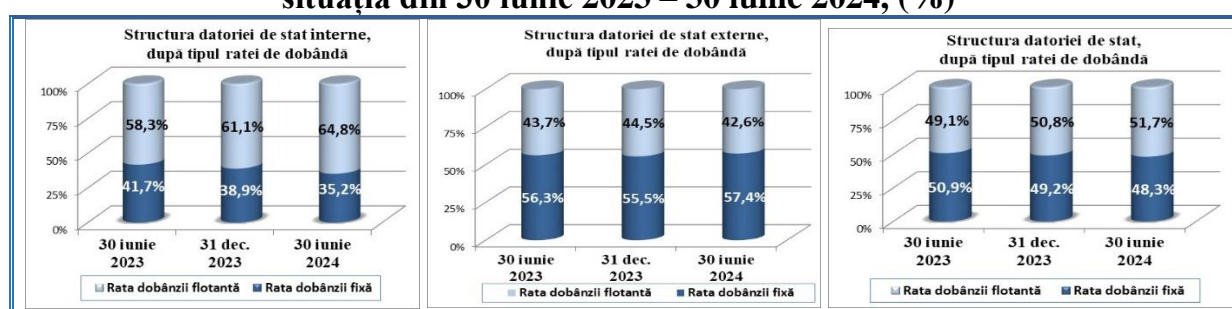
Este identificat prin indicatorii:

a) Structura datoriei de stat după tipul ratei de dobândă

Notă: În contextul analizei riscului ratei de dobândă, datoria de stat internă cu maturitatea de până la un an și purtătoare de rată a dobânzii fixă¹⁵ va fi atribuită la categoria datoriei cu rata dobânzii flotantă, întrucât din cauza maturității reduse aceasta va fi refinanțată în fiecare an la condiții noi de piață, fiind supusă riscului ratei de dobândă.

Spre deosebire de profilul rambursării datoriei de stat interne și externe, la calcularea indicatorilor riscului ratei de dobândă se include tot portofoliul datoriei de stat, inclusiv datoria Guvernului față de BNM (VMS convertite), cât și alocarea DST, acestea fiind supuse riscului ratei de dobândă.

Structura datoriei de stat interne și externe, după tipul ratei de dobândă, la situația din 30 iunie 2023 – 30 iunie 2024, (%)

La situația din 30 iunie 2024, în contextul Notei expuse mai sus, se observă un trend ascendent al datoriei de stat interne cu rată flotantă a dobânzii, constituind 64,8% din totalul datoriei de stat interne, mai mult cu 3,7 p.p. față de situația de la sfârșitul anului 2023 și cu 6,5 p.p. mai mult comparativ cu aceeași perioadă a anului 2023. Această creștere se explică prin ponderea majoră a bonurilor de trezorerie în circulație, care, deși se emit la o rată fixă a dobânzii, prezintă o expunere semnificativă față de fluctuația ratelor de dobândă datorită maturității reduse la care se emit. Astfel, la 30 iunie 2024, instrumentul cu rata dobânzii fixă și termen de circulație mai mare de un an sunt: obligațiunile de stat cu maturitatea de 2, 3, 5, 7 și 10 ani, VMS pentru executarea de către Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat, dar și VMS convertite în portofoliul BNM cu maturitatea de 2 ani.

Analizând structura datoriei de stat externe pe tipuri de rată a dobânzii, se constată o diminuare a ponderii datoriei de stat externe cu rată flotantă. Astfel, la 30 iunie 2024, datoria de stat externă cu rată dobânzii flotantă a reprezentat 42,6% din totalul datoriei de stat externe, cu 1,9 p.p. mai puțin comparativ cu sfârșitul anului 2023.

În ceea ce privește datoria de stat în ansamblu, ponderea datoriei cu rată dobânzii flotantă constituie 51,7%, reflectând o majorare cu 0,8 p.p. comparativ cu sfârșitul anului 2023 și cu 2,6 p.p. comparativ cu aceeași perioadă a anului 2023. Ponderea relativ ridicată a datoriei cu rată dobânzii flotantă în portofoliul datoriei de

¹⁵ VMS cu maturitatea de 91 zile, 182 zile și 364 zile.

stat se datorează preponderant datoriei de stat interne, care, din cauza instrumentelor cu maturitatea de până la un an, prezintă un risc al ratei de dobândă și un risc de refinanțare pronunțat.

b) Perioada medie de refixare (ATR) și datoria ce urmează a fi refixată într-un an

Indicatorul perioada medie de refixare este cu atât mai sigur cu cât deține o valoare mai mare, la fel ca și indicatorul riscului de refinanțare – perioada medie de maturitate.

**Indicatorii riscului ratei de dobândă, la situația din
30 iunie 2023 – 30 iunie 2024**

	Datoria de stat internă			Datoria de stat externă			Total datoria de stat		
	30 iun. 2023	31 dec. 2023	30 iun. 2024	30 iun. 2023	31 dec. 2023	30 iun. 2024	30 iun. 2023	31 dec. 2023	30 iun. 2024
Perioada medie de refixare (ATR), ani	4,4	3,7	3,6	5,9	5,5	5,8	5,3	4,8	4,9
Datoria cu rata dobânzii ce urmează a fi refixată în decurs de 1 an, %	61,1 %	63,4 %	69,7 %	45,8 %	46,6 %	44,9 %	51,5 %	53,0 %	55,0 %

Datoria de stat internă este expusă în cea mai mare măsură riscului ratei de dobândă, întrucât la situația din 30 iunie 2024, 69,7% din datoria de stat internă urmează să fie refixată la rate noi de dobândă în decurs de 1 an. Astfel, o majorare a ratelor de dobândă pe piața internă va afecta direct costurile aferente datoriei de stat interne. Ratele de dobândă aferente datoriei de stat externe sunt refixate, în medie, în decurs de 5,8 ani, cu 0,3 ani mai mult comparativ cu sfârșitul anului 2023.

În ce privește datoria de stat în ansamblu, deși perioada de refixare a întreg portofoliului este de 4,9 ani, totuși 55,0 la sută din aceasta urmează a fi refixată la rate noi de dobândă în decurs de 1 an, astfel evidențiindu-se expunerea portofoliului datoriei de stat față de riscul ratei de dobândă.

c) Durata Macaulay¹⁶ pentru VMS emise pe piața primară aflate în circulație la situația din 30 iunie 2024

Durata Macaulay este o variabilă metrică a volatilității prețurilor. Aceasta ne arată cu cât se majorează sau se diminuează valoarea portofoliului dacă se modifică ratele dobânzii (sensibilitatea prețului VMS) și poate fi considerată o măsură a riscului ratei dobânzii. Ca regulă generală, pentru fiecare modificare de 1,0% a ratelor dobânzii (majorare sau diminuare), valoarea de piață a portofoliului se va schimba cu aproximativ 1,0% în direcția opusă, *pentru fiecare an de durată*. Durata portofoliului VMS emise pe piața primară a constituit 0,59 ani la situația din 30 iunie 2024. Astfel, la o eventuală majorare/diminuare cu 1,0% a ratei dobânzii, valoarea

¹⁶ Pentru calcularea indicatorilor durata Macaulay, durata modificată și convexitatea au fost utilizate datele primare extrase din SI DMFAS și Bloomberg (cotațiile afișate de dealerii primari).

de piață a portofoliului se va diminua/majora cu aproximativ 0,59% ($1,0\% \times 0,59$ ani)¹⁷.

d) Durata modificată pentru VMS emise pe piața primară aflate în circulație la situația din 30 iunie 2024

Durata modificată este considerată o continuare a duratei Macaulay, indicând o măsură mai precisă a sensibilității prețurilor. Astfel, la situația din 30 iunie 2024 durata modificată a portofoliului este de 0,56 ani, ceea ce indică că pentru fiecare modificare de 1,0% a randamentului (majorare sau diminuare), valoarea de piață a portofoliului se va schimba cu aproximativ 0,56% ($1,0\% \times 0,56$ ani).

e) Convexitatea este o măsură a gradului de curbură a relației preț – randament. Cu cât această relație manifestă o curbură mai accentuată, cu atât convexitatea este mai mare.

Din punct de vedere matematic, convexitatea se calculează ca derivata de ordinul doi a funcției dependente, care arată relația dintre valoarea de piață a portofoliului și randament.

Astfel, rezultatul convexității portofoliului de 0,45 ne arată că odată cu creșterea/micșorarea randamentului cu 1,0%, valoarea de piață a portofoliului se va diminua/majora aproximativ cu 0,45% ($1,0\% \times 0,45$).

Combinând rezultatele duratei modificate și convexității, se obține o măsură cu o acuratețe mai ridicată a modificării valorii de piață a portofoliului în funcție de modificarea randamentului. Astfel, la creșterea randamentului cu un punct procentual valoarea de piață a portofoliului se micșorează cu 164,7 mil. lei sau cu 0,5%, fiind egală cu 29 356,3 mil. lei.

Comparativ cu anul finele anului 2023 valoarea de piață a portofoliului s-a majorat cu 4 293,3 mil. lei, aceasta fiind cauzată în mare parte de majorarea volumului de emisiune a valorilor mobiliare de stat.

4) Riscul operațional

Riscul operațional se referă la aspecte precum sistemele informaționale și procedurile de ținere a evidenței datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat, procesare a datelor, păstrare etc.

Pe parcursul semestrului I al anului 2024 a fost elaborat Planul de gestionare a riscului operațional și de continuitate a activităților aferente managementului datoriei de stat pentru anul 2024. Documentul stabilește principalele măsuri de reacție la riscurile operaționale, urmărindu-se în același timp diminuarea probabilității de apariție ulterioară a acestora.

Un aspect important aferent riscului operațional ține și de sistemul informațional de management al datoriei și analiză financiară (DMFAS), precum și de înregistrarea și menținerea cu acuratețe a datelor. În acest sens, se efectuează cu

¹⁷ Valoare de piață reprezintă valoarea portofoliului reieșind din prețul de piață al VMS calculat în baza cotațiilor VMS la situația din 17 iunie 2024 aceasta constituind 29 521,0 mil. lei.

regularitate procedura de validare a sistemului informațional în conformitate cu Calendarul de validare existent și asigură înlăturarea erorilor depistate.

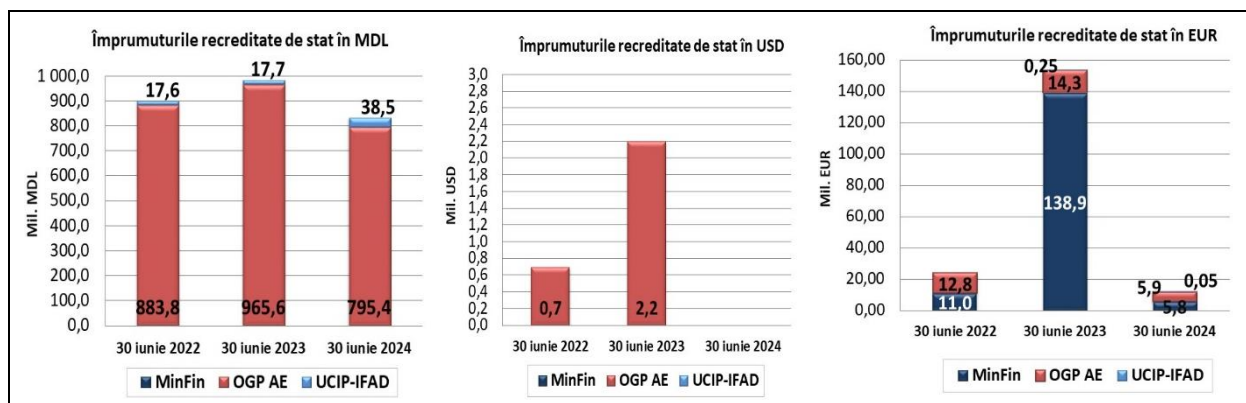
În contextul fortificării procesului de raportare a datelor privind datoria sectorului public și veridicității lor, responsabili de gestionarea datoriei de stat monitorizează și verifică în permanență, din mai multe surse, calitatea informației primite de la entitățile sectorului public.

Recreditarea de stat

Recreditarea de stat se efectuează prin intermediul Ministerului Finanțelor (MinFin), Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă (OGP AE) și Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor Fondului Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă (UCIP-IFAD).

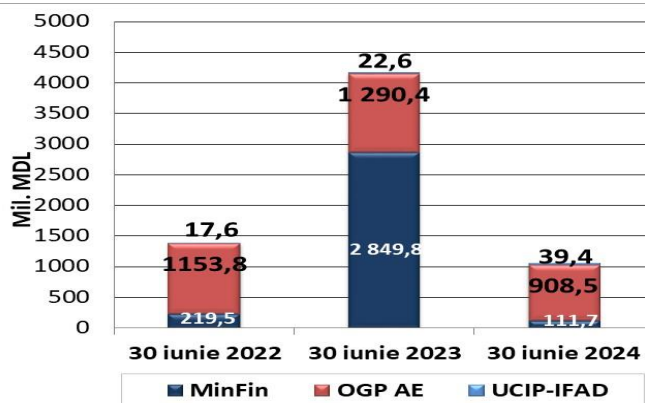
Pe parcursul trimestrului II al anului 2024 din contul liniilor de creditare și a mijloacelor circulante acumulate (din rambursarea sumelor principale, dobânzilor aferente de către băncile, organizațiile de creditare nebankare (OCN) și asociațiile de economii și împrumut (AEÎ) participante la recreditarea de stat) pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe au fost recreditate împrumuturi către agenți economici, autorități publice locale și băncile, organizațiile de creditare nebankare, asociațiile de economii și împrumut participante la recreditarea de stat în sumă de 833,9 mil. lei și 11,8 mil. euro (echivalent a cca 1 059,6 mil. lei), inclusiv: din resurse recreditate din mijloacele circulante acumulate – 719,1 mil. lei și 0,7 mil. euro (echivalent a cca 731,9 mil. lei) sau 69,1% din suma totală recreditată.

Împrumuturile recreditate de stat pe creditori, la situația din 30 iunie 2023 – 30 iunie 2024

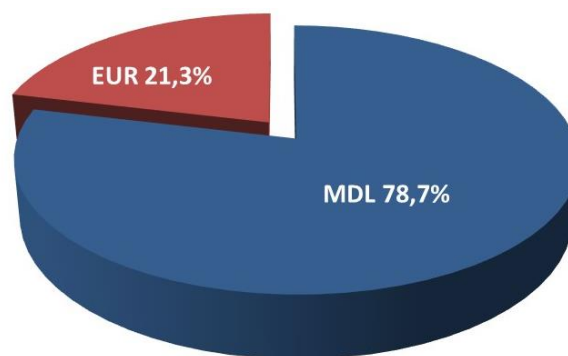
În perioada de analiză, se atestă un trend descendent aferent valorii mijloacelor financiare îndreptate spre recreditare în scopul implementării proiectelor finanțate din surse externe atât în moneda națională, cât și în dolari SUA și euro.

Împrumuturile recreditate de stat, recalulate în moneda națională la data tranzacției, pe parcursul trimestrului II al anilor 2022, 2023 și 2024 (mil. lei)

Pe parcursul trimestrului II al anului 2024 se constată o descreștere a mijloacelor financiare îndreptate spre recreditarea de stat în comparație cu anul 2022 și anul 2023, condiționată de o cerere mai mică de recreditare din partea beneficiarilor.

Structura împrumuturilor recreditate de stat, pe valute, pe parcursul trimestrului II al anului 2024 (%)

În perioada de referință poziția dominantă în structura împrumuturilor recreditate de stat pe valute este ocupată de moneda națională cu 78,7%, urmată de euro cu 21,3%.

Sumele recreditate pe parcursul trimestrului II al anului 2024 se prezintă după cum urmează:

1) prin intermediul Ministerului Finanțelor – 5,8 mil. euro (echivalent a cca 111,7 mil. lei), inclusiv:

- Proiectul de dezvoltare a Sistemului Electroenergetic (Î.S. „Moldelectrica”) – 3,1 mil. euro;

- Cel de-al doilea Proiect de îmbunătățire a eficienței sistemului de alimentare centralizată cu energie termică, finanțat de Banca Mondială (S.A. „Termoelectrica”) – 0,7 mil. euro;

- Proiectul de achiziție a locomotivelor și restructurarea infrastructurii feroviare (Î.S. „Calea Ferată din Moldova”) – 2,0 mil. euro.

2) prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă – 795,35 mil. lei și 5,88 mil. euro (echivalent a cca 908,5 mil. lei), dintre care:

➤ resurse recreditate direct din împrumuturile externe – 76,3 mil. lei și 5,21 mil. euro, inclusiv:

- Proiectul „Livada Moldovei” – 76,3 mil. lei și 5,21 mil. euro;

➤ resurse recreditate din mijloacele OGP AE circulante acumulate – 719,05 mil. lei și 0,67 mil. euro, inclusiv:

- Proiectul de Finanțare Rurală și Dezvoltare a Întreprinderilor Mici (FIDA I) – 49,67 mil. lei;

- Proiectul de Revitalizare a Agriculturii (FIDA II, PRA) – 48,04 mil. lei;

- Proiectul de Dezvoltare a Afacerilor Rurale (FIDA III, PDAR) – 10,87 mil. lei și 0,06 mil. euro;

- Proiectul de Servicii Financiare Rurale și Marketing (FIDA IV) – 17,91 mil. lei;

- Proiectul de Servicii Financiare Rurale și Dezvoltarea Businessului Agricol (FIDA V) – 27,09 mil. lei;

- Programul Rural de Reziliență Economică-Climatică Incluzivă (FIDA VI) – 67,79 mil. lei;

- Proiectul de Reziliență Rurală (FIDA VII, PRR) – 20,41 mil. lei;

- Proiectul de Investiții și Servicii Rurale, faza I (RISP I) – 48,47 mil. lei;

- Proiectul de Investiții și Servicii Rurale, faza II (RISP II) – 105,74 mil. lei;

- Proiectul Kreditanstalt fur Wiederaufbau (KFW) – 9,04 mil. lei și 0,06 mil.

euro;

- Proiectul de Ameliorare a Competitivității (PAC 1) – 37,24 mil. lei;

- Proiectul de Ameliorare a Competitivității, faza 2 (PAC 2) – 81,52 mil. lei;

- Proiectul Livada Moldovei – 134,77 mil. lei și 0,55 mil. euro;

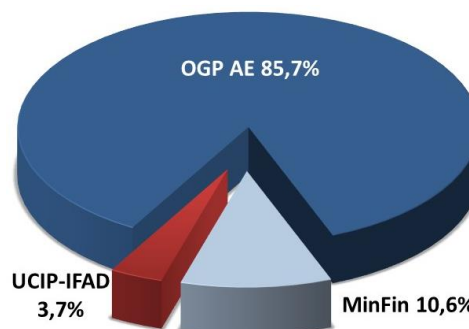
- Proiectul COVID-19 răspuns de urgență și suport ÎMMM – 60,49 mil. lei.

3) prin intermediul Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor Fondului Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă (resurse recreditate direct din împrumuturile externe) – 38,5 mil. lei și 0,05 mil. euro (echivalent a cca 39,4 mil. lei), din care:

- Proiectul de Reziliență Rurală (FIDA VII, PRR) – 12,58 mil. lei;

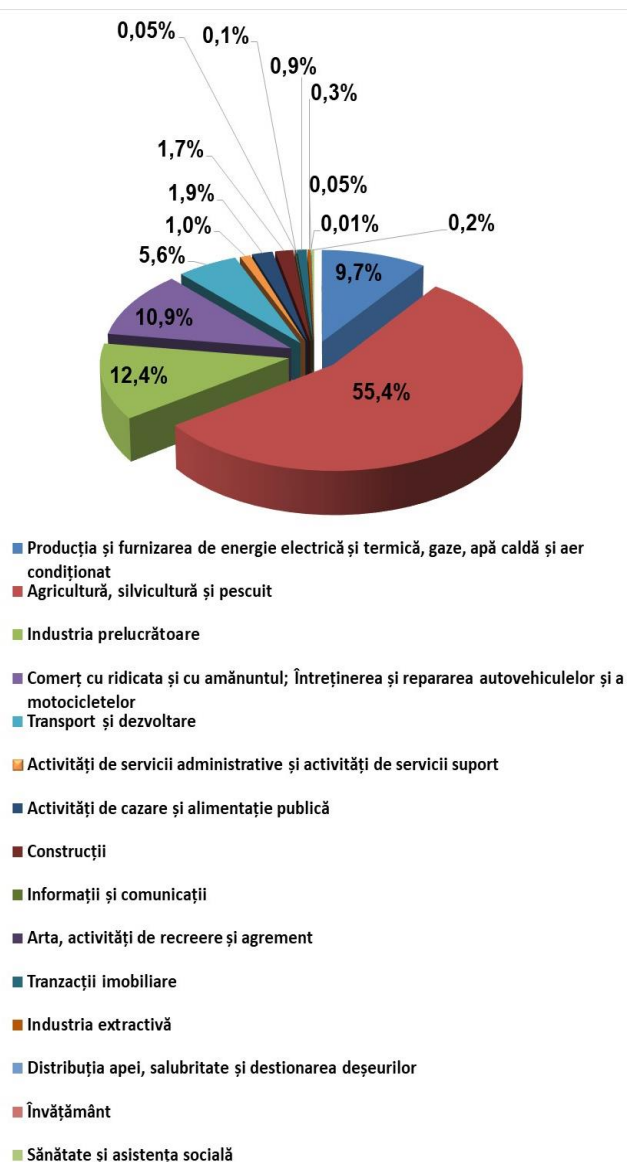
- Proiectul Îmbunătățirea capacităților pentru transformarea zonei rurale (FIDA VIII) – 25,92 mil. lei și 0,05 mil. euro.

**Structura recreditării
împrumuturilor de stat între
instituțiile participante, pe parcursul
trimetrului II al anului 2024, (%)**

În perioada de referință, cota majoră de recreditare de stat îi revine Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă (85,7%), urmată de Ministerul Finanțelor cu cota de 10,6% și Unitatea Consolidată pentru Implementarea Programelor FIDA cu 3,7%.

Structura recreditării împrumuturilor de stat sub aspectul activităților economice pe parcursul trimestrului II al anului 2024

Activitățile economice	mil. lei
Agricultură, silvicultură și pescuit	586,5
Industria prelucrătoare	130,9
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; Întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	115,6
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	102,6
Transport și dezvoltare	59,5
Activități de cazare și alimentație publică	20,1
Construcții	17,5
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	10,2
Tranzacții imobiliare	9,4
Industria extractivă	2,7
Sănătate și asistența socială	2,6
Arta, activități de recreere și agrement	0,9
Distribuția apei, salubritate și gestionarea deșeurilor	0,5
Informații și comunicare	0,5
Învățământ	0,1
TOTAL:	1 059,6

În structura mijloacelor financiare recreditate de stat, pe parcursul trimestrului II al anului 2024, sub aspectul activităților economice, ponderea majoră îi revine activității economice agricultură, silvicultură și pescuit cu 55,4%, urmată de industria prelucrătoare cu 12,4%, cota cea mai mică îi revine activității învățământ cu o pondere de 0,01%.

În perioada de analiză a fost rambursată de către agenții economici, autoritățile publice locale și băncile, organizațiile de creditare nebancare, asociațiile de economii și împrumut participante la recreditarea de stat suma principală, dobânda și alte plăți aferente în sumă de 1 044,2 mil. lei, 3,4 mil. dolari SUA și 127,6 mil. euro (echivalent a cca 3 532,8 mil. lei). Astfel:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor au fost rambursate – 0,2 mil. lei, 2,6 mil. dolari SUA și 114,7 mil. euro.

2) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă au fost rambursate – 1 013,0 mil. lei, 0,8 mil. dolari SUA și 12,8 mil. euro, din care:

a) resurse recreditate direct din împrumuturi externe – 130,9 mil. lei, 0,1 mil. dolari SUA și 6,2 mil. euro;

b) resurse recreditate din mijloacele circulante acumulate – 882,1 mil. lei, 0,7 mil. dolari SUA și 6,6 mil. euro.

3) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor FIDA au fost rambursate – 31,0 mil. lei, 0,008 mil. dolari SUA și 0,1 mil. euro.

La situația din 30 iunie 2024, soldul datoriilor beneficiarilor recreditați constituie: 3 914,4 mil. lei, 20,3 mil. dolari SUA, 190,9 mil. euro și 896,9 mil. Yeni Japonezi (echivalent a 8 043,5 mil. lei), micșorându-se față de sfârșitul anului 2023 cu 2 248,2 mil. lei, ce constituie o descreștere de cca 21,84%, iar comparativ cu trimestrul II al anului 2023 s-a micșorat cu 35,0%. Astfel:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor – 67,1 mil. lei, 16,5 mil. dolari SUA, 123,8 mil. euro și 896,9 mil. Yeni Japonezi (echivalent a 2 839,6 mil. lei sau 35,3% din suma totală a datoriilor);

2) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă și Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor FIDA – 3 847,3 mil. lei, 3,8 mil. dolari SUA și 67,1 mil. euro (echivalent a 5 203,9 mil. lei sau 64,7 % din suma totală a datoriilor).

Datoria cu termen expirat, la situația din 30 iunie 2024, se atestă atât la împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor, cât și prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă și se cifrează la 70,1 mil. lei, 3,0 mil. dolari SUA și 1,0 mil. euro (echivalent a 142,9 mil. lei) sau 1,8% din suma datoriilor totale, micșorându-se în comparație cu sfârșitul anului 2023 cu 16,3 mil. lei, ce constituie o descreștere de cca 10,2%, iar comparativ cu trimestrul II al anului 2023 s-a micșorat cu 47,0%. Astfel:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor – 66,0 mil. lei, 3,0 mil. dolari SUA și 0,5 mil. euro (echivalent a 129,7 mil. lei) sau 90,8% din totalul datoriei expirate. Beneficiarii recreditați care nu au executat graficele de rambursare a datoriilor sunt:

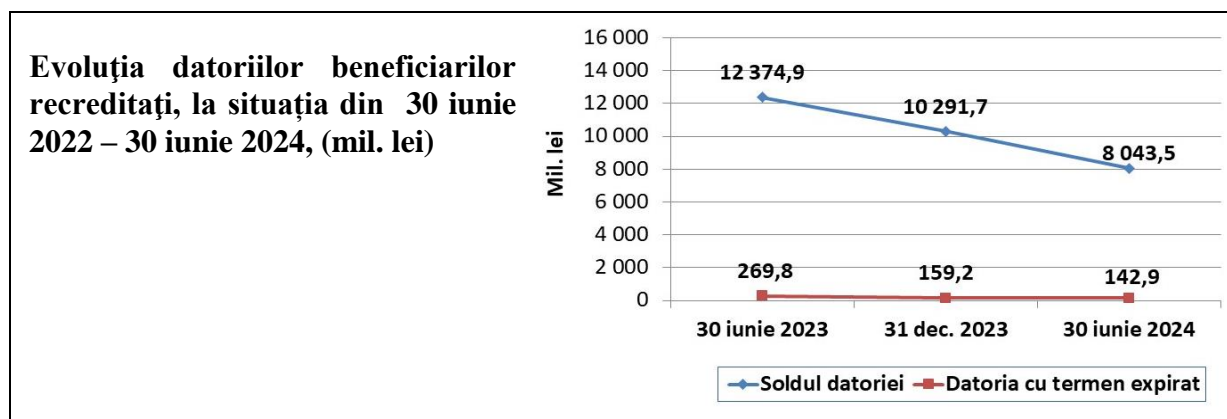
- Programul de dezvoltare a serviciilor de aprovizionare cu apă potabilă, finanțat de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (Consiliul raional Soroca și Consiliul raional Hîncești);

- Proiectul Alimentare cu Apă și Canalizare, finanțat de către Banca Mondială (Direcția de producție Apă Canal Ștefan-Vodă);

- Întreprinderile în proces de insolvență și întreprinderile potențial falite.

2) pe împrumuturile recreditate și/sau monitorizate prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă – 4,1 mil. lei și 0,5 mil. euro (echivalentul a 13,2 mil. lei) sau 9,2% din totalul datoriei expirate. Datoria dată a fost înregistrată la B.C. „Investprivatbank” S.A. și AEÎ „Grimăncăuți” în legătură cu insolvențabilitatea acestora și la întreprinderile vitivinicole recreditate în cadrul

Proiectului „Filieră du Vin” („Magnolia-94” S.R.L., „Univers-Vin” S.R.L. și „Basarabia L-Win Invest” S.R.L.).

Graficul prezentat atestă că, comparativ cu trimestrul II al anului 2023 evoluția soldului datoriilor are o evoluție descendentă, condiționată de o cerere mai scăzută de acordare a împrumuturilor din partea beneficiarilor recreditați, precum și de rambursarea împrumuturilor recreditate. Soldul datoriilor cu termen de achitare expirat are o evoluție descendentă, condiționată de anularea datoriilor în rezultatul încetării procesului de insolvabilitate.

Ministerul Finanțelor își onorează sarcina de încasare a datoriilor expirate prin intermediul Serviciului Fiscal de Stat prin aplicarea măsurilor de executare silită, în conformitate cu legislația în vigoare, față de beneficiarii recreditării care dețin arierate pe împrumuturile recreditate. Astfel, pe parcursul trimestrului II al anului 2024, la bugetul de stat în acest sens au fost încasate 0,6 mil. lei, ceea ce constituie 0,02% din suma totală rambursată în perioada de referință.

Analizând structura datoriilor prin prisma beneficiarilor recreditați, se constată că în perioada de referință sunt active operațiunile de recreditare față de 74 de beneficiari recreditați:

1) 30 agenți economici cu soldul datoriilor de 2 425,0 mil. lei sau 30,1% din suma totală a datoriilor, dintre care 129,2 mil. lei sunt datorii cu termen expirat (90,4% din suma totală a datoriilor expirate), dintre care:

a) 14 întreprinderi care au datorii în sumă de 2 218,0 mil. lei activează în regim ordinar. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 5,0 mil. lei (3,5% din suma totală a datoriilor expirate);

b) 10 întreprinderi care au datorii în sumă de 123,7 mil. lei se află în proces de insolvabilitate conform Legii insolvabilității. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 40,9 mil. lei (28,6% din suma totală a datoriilor expirate);

c) 4 întreprinderi care au datorii în sumă de 73,4 mil. lei sunt potențial falșiți. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 73,4 mil. lei (51,4% din suma totală a datoriilor expirate);

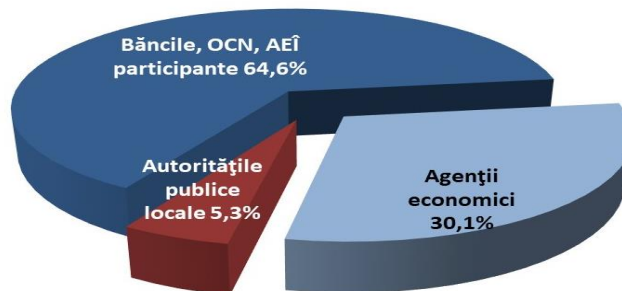
d) 2 întreprinderi au datorii în sumă de 9,9 mil. lei și lipsesc din Registrul de Stat al persoanelor juridice. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 9,9 mil. lei

(6,9% din suma totală a datoriilor expirate). De la agenții economici nominalizați nu este posibilitatea reală de rambursare a datoriilor cu termen expirat.

2) 27 autorități ale administrației publice locale dețin datorii în sumă de 423,8 mil. lei (5,3% din suma totală a datoriilor). Suma datoriilor cu termen expirat constituie 9,6 mil. lei (6,8% din suma totală a datoriilor expirate);

3) 17 bănci, organizații de creditare nebankare și asociații de economii și împrumut participante la recreditarea de stat înregistrează datorii în sumă de 5 194,7 mil. lei (64,6% din suma totală a datoriilor), dintre care 4,1 mil. lei sunt cu termen expirat (2,8% din suma totală a datoriilor expirate).

Structura datoriilor prin prisma beneficiarilor recreditați, la situația din 30 iunie 2024, (%)

Reieșind din diagrama prezentată se atestă, că datoriile băncilor, organizațiilor de creditare nebankare și asociațiilor de economii și împrumut participante la recreditarea de stat constituie ponderea majoră de 64,6% din toate datoriile, urmate de agenții economici cu cota de 30,1% și autoritățile publice locale cu o parte de 5,3 la sută.

Soldul datoriilor la împrumuturile recreditate de stat pe debitori, la situația din 30 iunie 2024

Nr. d/o	Beneficiarii recreditați	Numărul beneficiarilor	Soldul datoriei		Soldul datoriei cu termenul de achitare expirat	
			mil. lei	%	mil. lei	%
1.	Întreprinderile de stat	6	2144,7	26,7	66,3	46,4
2.	Întreprinderile municipale	8	228,2	2,8	11,9	8,3
3.	Autoritățile publice locale	27	423,8	5,3	9,6	6,8
4.	Întreprinderile din sectorul privat	16	52,1	0,6	51,0	35,7
5.	Băncile, OCN, AEI participante	17	5194,7	64,6	4,1	2,8
	Total	77	8 043,5	100,00	142,9	100,0

Reieșind din datele prezentate se constată, că partea cea mai mare a datoriilor (64,6%) se înregistrează la bănci, organizațiile de creditare nebankare și asociațiile de economii și împrumut participante la recreditarea de stat, urmate de întreprinderile de stat cu o cotă de 26,7%, la polul opus fiind întreprinderile din sectorul privat cu o cotă de 0,6%. În partea ce ține de arierate, întreprinderile de stat înregistrează partea majoră a acestora (46,4%), urmate de întreprinderile din sectorul privat, întreprinderile municipale, autoritățile publice locale, și băncile, organizațiile

de creditare nebankare, asociațiile de economii și împrumut participante cu o cotă de 2,8%.

Analizând datoriile beneficiarilor recreditați sub aspectul activităților economice s-au înregistrat datoriile la împrumuturile recreditate după cum urmează:

1) agricultură, silvicultură și pescuit – 3 352,2 mil. lei sau 41,7% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

2) producția și furnizarea de energie termică, gaze, apă caldă și aer condiționat – 1 782,8 mil. lei sau 22,2% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

3) industria prelucrătoare – 700,3 mil. lei sau 8,7% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

4) transport și dezvoltare – 668,1 mil. lei sau 8,3% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

5) comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor – 461,8 mil. lei sau 5,7% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

6) distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare – 332,7 mil. lei sau 4,1% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

7) construcții – 312,6 mil. lei sau 3,9% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

8) activități de servicii administrative și activități de servicii suport – 136,3 mil. lei sau 1,7% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

9) sănătate și asistența socială – 135,1 mil. lei sau 1,7% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

10) activități de cazare și alimentație publică – 78,1 mil. lei sau 1,0% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

11) arta, activități de recreere și de agrement – 46,4 mil. lei sau 0,6% din suma totală a împrumuturilor recreditate;

12) tranzacții imobiliare – 14,8 mil. lei sau 0,2% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

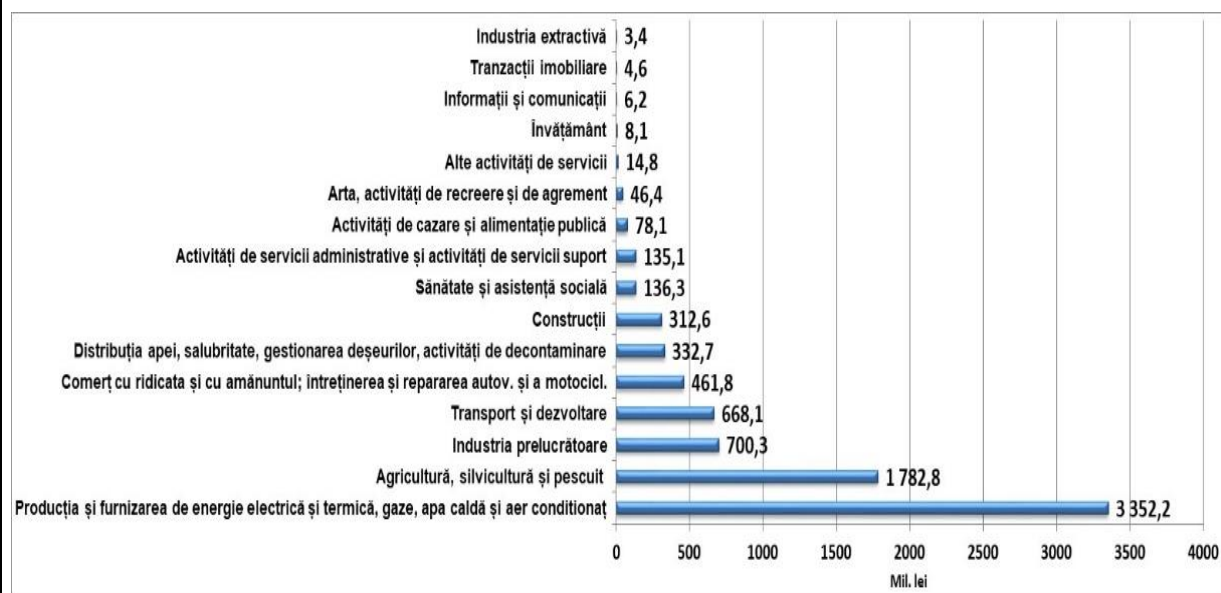
13) învățământ – 8,1 mil. lei sau 0,1% din suma totală a împrumuturilor recreditate;

14) informații și comunicare – 6,2 mil. lei sau 0,1% din suma totală a împrumuturilor recreditate;

15) industria extractivă – 4,6 mil. lei sau 0,1% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

16) alte activități de servicii – 3,4 mil. lei sau 0,04% din suma totală a împrumuturilor recreditate.

Datoriile beneficiarilor recreditați sub aspectul activităților economice, la situația din 30 iunie 2024, (mil. lei)

Conform graficului prezentat ponderea majoră din structura datoriilor beneficiarilor recreditați revine activității economice agricultură, silvicultură și pescuit cu 41,7%, urmată de activitatea producția ia și furnizarea de energie termică, gaze, apă caldă și aer condiționat cu 22,2%, în timp ce activității alte activități de servicii îi revine partea cea mai mică de 0,04%.

Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova

Direcția generală datoria sectorului public și asistență externă

Adresa poștală: MD-2005, mun. Chișinău, str. Constantin Tănase, 7

www.mf.gov.md, tel.(022) 26-27-26